

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra slovanských jazyků a literatury
Oddělení ruského jazyka a literatury

Diplomová práce

Současná ruská literatura pro děti a mládež

Vypracovala: Mgr. Alena Košáková
Vedoucí práce: doc. PaedDr. Zdeňka Matyušová, Ph.D.

České Budějovice 2023

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji diplomovou práci na téma „*Současná ruská literatura pro děti a mládež*“ jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě, elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 18. 4. 2023

.....

Košáková Alena

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucí mé diplomové práce paní doc. PaedDr. Zdeňce Matyušové, Ph.D. za podnětné rady a odbornou pomoc, kterou mi poskytovala při psaní této diplomové práce.

Anotace

Cílem mé diplomové práce je seznámit žáky, učitele, ale také rodiče a příznivce dětské literatury s nejnovější literaturou pro děti a mládež, která je v současné době psaná v ruském jazyce. V první kapitole si vysvětlíme základní poznatky z literatury pro děti a mládež. V dalších kapitolách jsme se věnujeme vybraným autorům rusky psaných knih a děl pro danou věkovou skupinu.

Klíčová slova: literatura, dětská literatura,

Annotation

The goal of my diploma thesis is to familiarize students, teachers, but also parents and fans of children's literature with the latest literature for children and youth, which is currently written in the Russian language. In the first chapter, we will explain basic knowledge from literature for children and young people. In other chapters, we will focus on selected authors of books and works written in Russian for the given age group.

Keywords: literature, children's literature

Obsah

Úvod.....	1
1. Úvod do literatury pro děti a mládež	3
2. Marina a Sergej Djačenkovi	14
3. Jevgenij Michajlovič Chochrjakov	20
4. Aljona Kašurová	25
5. Antonina Malyševová	30
6. Jevgenij Vsjevolodovič Rudaševskij	34
7. Anastasija Igor'jevna Strokinová.....	40
8. Natal'ja Vasil'jevna Ščerbová	49
9. Andrej Aleksejevič Usačov	59
10. Stanislav Vladimírovič Vostokov	64
11. Vyhodnocení vybraného pracovního listu	70
Závěr	73
Резюме.....	74
Česká bibliografie	76
Zahraníční bibliografie.....	79
Přílohy – pracovní listy	I
Pracovní list – Marina a Sergej Djačenkovi	I
Pracovní list – Jevgenij Michajlovič Chochrjakov.....	II
Pracovní list – Aljona Kašurová.....	III
Pracovní list – Antonina Malyševová	IV
Pracovní list – Jevgenij Vsjevolodovič Rudaševskij.....	V
Pracovní list – Anastasija Igor'jevna Strokinová.....	VI
Pracovní list – Natal'ja Vasil'jevna Ščerbová.....	VII
Pracovní list – Andrej Aleksejevič Usačov	VIII

Pracovní list – Stanislav Vladimírovič Vostokov	IX
Pracovní listy – řešení žáků.....	X

Úvod

Lidé rádi poslouchají příběhy, a ještě raději je vymýšlejí. Vyprávějí si od nepaměti, snad už i neandrtálci ve svých jeskyních a u svých ohňů se snažili vypovědět, co zažili, co viděli a možná i to co se nestalo. Jak šel čas, změnilo se mnoho věcí, člověk, příroda, počasí, vědomosti i znalosti, ale ne touha předávat příběhy ostatním. Na začátku byly příběhy pro všechny, kdo chtěli poslouchat, pro ženy, muže, děti, starce i stařenky. Nakonec se vyprávělo všude tam, kde poslouchali a všude tam, kde byla chvilka klidu, která dovolovala snít, třeba při setkání, při oslavách nebo hlavně před spaním. Ano, kdy se děti uložily do postelí, začala doba pro vyprávění. Co začalo jen náhodně, nakonec se proměnilo ve zvyk. Knihy ještě nebyly a později byly stále drahé a pro mnohé nedostupné, a tak si lidé sami vymýšleli příběhy o vodnících, o vílách, o čertech nebo o dracích a později o hrdinných princích nebo o zakletých princeznách. Každým vypravováním se příběh trochu změnil, obohatil a prodloužil a zároveň každý vypravěč miloval jinou část děje, a tak vždy něco poopravil a zapojil svoji představivost. Posluchači zase vyžadovali jen určité příběhy, a tak vznikalo velké množství pohádek, pověstí, bájí nebo jen říkadel. Nemůžeme s jistotou prohlásit, že už existovaly příběhy jen pro děti, ale některá vyprávění byla přizpůsobena právě jim, protože určité části historek nebyly určeny pro jejich uši. Každý národ má své příběhy, které jsou určeny pro děti, odráží se v nich kultura, umění, historie, ale především rodný jazyk. Ruský jazyk patří mezi pět nejvíce využívaných jazyků na světě a mnozí spisovatelé ho používají k zapsání svých příběhů na papír, tedy dnes asi především do počítače, i když to není jejich rodný jazyk.

Tato diplomová práce je zaměřena na literaturu pro děti a mládež ruský píšících autorů, kteří v současnosti jsou ve své tvorbě aktivní. Samotná práce je rozdělena do několika částí. V úvodu této práce věnujeme pozornost seznámení s pojmem dětská literatura.

V druhé části se zaměřujeme na vybrané autory, kteří jsou pro přehlednost seřazeni podle české abecedy. U každého autora je zmíněn jeho krátký životopis, nejvýznamnější ocenění a diplomy, které daný spisovatel získal, ale také seznam stěžejních děl. Následuje děj a zajímavosti vybraných prací, které jsou obohaceny

o krátký úryvek v ruském jazyce, který je mnou, jako autorkou práce přeložen do českého jazyka.

Tato diplomová práce obsahuje bibliografii, která je z důvodu přehlednosti a jednoduchosti v orientaci rozdělena do dvou částí, tj. na zdroje v českém a v ruském jazyce. Každá část je seřazena podle příslušné abecedy daného jazyka a je rozčleněna do tří samostatných částí, a to na část, která obsahuje knihy, na část internetových zdrojů a odkazů a poslední část, která je nedílnou součástí diplomové práce, jsou odkazy na obrázky. Ty jsou vkládány mezi samotný text a pomáhají tím čtenáři lépe si představit, o čem daná kniha nebo série knih pro mladé čtenáře je.

Nedílnou součástí diplomové práce byla také tvorba vlastních pracovních listů, které se vztahují k vybraným úryvkům z rusky napsaných knih pro děti a mládež, kterými se zabýváme v této diplomové práci. Čtenář pracovní listy nalezne v přílohách. Zde jsou pro názornost také vybrána některá řešení z jednoho zvoleného pracovního listu, který byl vyplněn žáky osmé a deváté třídy Základní školy Emy Destinové v Českých Budějovicích, kde byly ověřovány v rámci souvislé pedagogické praxe z ruského jazyka.

Pro některé žáky byly pracovní listy jednoduché, pro některé byly celkem složité. Záleželo na jazykové úrovni daného žáka a také na tom, zda měl ruský jazyk jako druhý cizí jazyk nebo zda byl rusky mluvícím žákem. Na některá konkrétní řešení žáků se může čtenář podívat také v přílohách.

1. Úvod do literatury pro děti a mládež

Literatura pro děti a mládež, nebo také pouze dětská literatura, je součástí veškeré literatury. Je určena speciální skupině lidí, a to především dětem a mladistvým. Zkráceně lze také říct, že literatura pro děti a mládež je součástí kultury, která svým charakterem odpovídá zájmu mladých čtenářů. To znamená, že je pro ně dostupná z faktické i psychické stránky pohledu. Často mladého čtenáře obohacuje o slovní zásobu, ale také o znalosti v nejrůznějších sférách, ať už se jedná o pobyt v divočině, nebo z oblasti zvířecí říše. Dětskou literaturu lze rozdělit do několika skupin podle věkových zvláštností této práce. My jsme se v této diplomové práci zaměřili na žáky základních škol, tj. ve věkovém rozmezí od 6 do 16 let.

Dětská literatura se vyvíjela postupně, „*a tak můžeme říct, že dokud neexistovala literatura, která byla určena pro děti, zastupovala ji ústní lidová slovesnost. Ta zahrnovala vypravovanou pohádku, různá říkadla nebo rozpočítadla.*¹ Knihy byly hodně drahé a vzácné, protože papír byl velmi vzácný, nedostupný a napsání díla trvalo dlouhou dobu a málokdo měl dostatek peněz na její pořízení. Zakoupení nebo objednání výroby jakéhokoliv spisu si mohl dovolit jen málokdo a jen kdo byl výrazně bohatý. Vynaložit peníze na koupi nebo výrobu knihy pro děti bylo zbytečné, protože bylo důležité dobré živobytí a zároveň je nutné zdůraznit, že dítě nemělo taková práva jako dnes.

Ze začátku tištěná literatura pro děti nebyla přímo určena pro děti, ale pro dospělé. Až postupem času knihy pro děti byly převypravovány a upravovány, aby se co nejlépe přizpůsobily dětskému čtenáři.

V privilegovaných rodinách, především v rodinách šlechticů a panovníků, bylo jádrem četby pro děti stále díla určena hlavně dospělým, mezi které patřil Homér, Shakespeare, Goethe nebo náboženské knihy a mnohé knihy byly výchovné.

V průběhu času se některá díla pro dospělé po určité době postupně přesouvala do kategorie knih pro děti. Mezi takové patřilo dílo Malý princ od Saint de Exupéryho

¹ Chaloupka, O., Nezkusil V. (1973): *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury I.* nakladatelství Albatros, Praha, s. 10.

nebo Gulliverovy cesty od anglického autora Jonathana Switha. Tento přesun byl způsoben hledáním zajímavého děje, napětí a něčeho, co chybělo v dětských knížkách.

„Protože knihy nebyly přímo psány pro děti, byly v počátcích, kdy se psaly, umělecky chudé.“² Díla, která byla později určena pro děti, byla velmi zjednodušená, omezená textem, myšlenky nebyly složité a jednotlivé postavy byly „černobílé“, protože byly vykresleny jen jako dobré nebo zlé. „Omezení nebylo záměrné, ale autoři píšící pro děti, dávali přednost praktickým potřebám nebo ji brali jako nástroj vlastenectví, mravní výchovy, školy, rodiny nebo církve.“³ Zároveň bylo důležité, aby děti a mládež dokázaly chápat a vnímat děje, ale také myšlenky.

„Každý text musel mít pevnou stavbu a jednotlivé části měly být psány tak, aby došlo k pochopení děje.“⁴ „Důležité bylo zvolení „správného jazyka“, jazykového vyjadřování a použití vhodných výrazů.“⁵ Text musel být převyprávěn a upraven tak, aby pro děti byl přijatelný, čitelný a pochopitelný.

Velmi důležitý byl i sběr lidových pohádek, pověstí a bájí, které se ústně předávaly z generace na generaci, protože se takto uchovávala moudrost předků a zároveň se tím posilovalo národní cítění. Tyto sebrané lidové spisy se později začaly vydávat knižně a slavily velký úspěch. „Po prvních pokusech se vydávání knih pro děti a mládež stalo tradicí“⁶, které stále pokračuje, rozšiřuje se a vyvíjí se až do dnešních dnů.

„Za první knihu pro děti je ve světě pokládána kniha *Orbis pictus* od Jana Ámose Komenského“⁷, která znamenala přelom v literatuře, protože ukázala, co by měla mít správná kniha pro děti. „Komenský svými pokrokovými literárně výchovnými díly ovlivnil celou Evropu.“⁸ Hlavním úkolem této literatury bylo vzdělávání, ať už ve škole nebo

² Chaloupka, O., Nezkusil V. (1973): *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury I.* nakladatelství Albatros, Praha, s. 14.

³ Chaloupka, O., Nezkusil V. (1973): *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury I.* nakladatelství Albatros, Praha, s. 15.

⁴ Chaloupka, O., Nezkusil V. (1979): *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury III.* nakladatelství Albatros, Praha, s. 60.

⁵ Chaloupka, O., Nezkusil V. (1979): *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury III.* nakladatelství Albatros, Praha, s. 62.

⁶ Chaloupka, O. (1989): *O literatuře pro děti.* nakladatelství Český spisovatel, Praha, s. 18.

⁷ Chaloupka, O. (1989): *O literatuře pro děti.* nakladatelství Český spisovatel, Praha, s. 13.

⁸ Chaloupka, O. (1984): *Kontury české literatury pro děti a mládež /od počátku 19. století po současnost/.* nakladatelství Albatros, Praha, s. 13.

v církvi. Nemůžeme tvrdit, že to byla přímo díla určená k zábavě dětí, ale spíše k jejich možnému vzdělávání.

„Velká změna nastává až ve 20. století, a to z několika příčin. První příčina je především postoj autorů k dětské literatuře, kdy tuto tvorbu začali chápat jako sbližování s dítětem.“⁹ Spisovatelé jako zdroj své tvůrčí činnosti dokázali využít své dětství, dětské zážitky a zkušenosti, často rekonstruovali své vlastní já, svá vidění skutečností v dětství, svůj pohled na svět očima dítěte. Do svých příběhů zahrnovali své myšlenky a názory, které mívali jako děti, ale často už s nadhledem dospělého člověka.

Další příčina změny se může říct jedním slovem, a to jednoduchost. Na začátku literatury pro děti a mládež to znamenalo ochuzení či povrchnost uměleckého děje a obsahu, ale postupně se umělecká tvorba měnila a její úroveň rostla.

„Třetí příčinou je vliv vědních poznatků a také to, že dítě není již bráno jako zdrobnělina dospělého“¹⁰, ale samostatně myslící bytost, která má svá práva, ale také povinnosti. Z toho důvodu „malý čtenář je již respektován jako člověk, a proto se čím dál víc rozvíjí odborný psychologický a pedagogický zájem o dítě. Souběžně se rozvíjí zájem sociální a kulturní.“¹¹

Pojem hodnota lze najít i v oblasti literatury pro děti a mládež. *„Zahrnuje psychologii, sociologii, jednoduše znamená, jakou důležitou pozici zastává v uspokojení v životě člověka.“¹² Zároveň si musíme uvědomit, že stoupá význam tvorby pro děti a mládež, protože hledá nové hodnoty.*

„Základním cílem dětské literatury je podněcovat touhu dítěte po nových poznacích“¹³ a prohlubování vědomostí, ale také nalezení vlastního já.

⁹ Chaloupka, O., Nezkusil V. (1973): *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury I.* nakladatelství Albatros, Praha, s. 30.

¹⁰ Chaloupka, O., Nezkusil V. (1973): *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury I.* nakladatelství Albatros, Praha, s. 32.

¹¹ Chaloupka, O., Nezkusil V. (1973): *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury I.* nakladatelství Albatros, Praha, s. 32.

¹² Chaloupka, O., Nezkusil V. (1973): *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury I.* nakladatelství Albatros, Praha, s. 63.

¹³ Chaloupka, O., Nezkusil V. (1976): *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury II.* nakladatelství Albatros, Praha, s. 63.

V dětské literatuře je hlavní postava těsně spjata s dějem a čtenář vstupuje s ní do děje a přebírá její myšlenky a názory. Ztotožňuje se s ní a ve svých myšlenkách a názorech se snaží tyto knižní vzory napodobit.

Pohádkový hrdina je stabilní, který se neproměňuje. Nemění se věkem, oblečením, vzhledem a ani jménem. V moderní autorské pohádce oproti klasické není hlavní postava stálá, ale mění se.

Když autor přenesse vlastnosti na zvíře, dá vzniknout zvířecímu hrdinovi, který je velmi blízký především dětem, kteří od něj přejímají ponaučení, mluvu i jednání.

Čím je čtenář starší, tím rychleji se mění jeho vztah k pohádkové postavě a hledá nové knižní hrdiny, kteří by odpovídali jeho věku nebo jeho názorům.

Ani hlavní hrdina v dobrodružných románech není výjimkou. Je statečný, věrný, schopný, chytrý a odvážný, a to mu zaručuje výsostní postavení. „*Působí jako hrdina identifikační a jeho postava je jednoduchá a zautomatizovaná, aby se zajistilo ztotožnění se čtenářem.*“¹⁴ Často používá slangových výrazů a typická slova pro danou věkovou skupinu a tím pádem je text pro mládež lépe pochopitelný a často podle nich čtenář hodnotí dílo. V současnosti se občas objeví v knize dvě hlavní postavy, které nejdříve soupeří, ale během děje se z nich stanou kamarádi, kteří jsou si rovnocenní.

Literatura pro děti a mládež je v podstatě specifická, protože je určena pro nedospělého člověka, který nemá ještě moc poznatků, vědomostí a znalostí ze světa, ve kterém žije. „*Výběr témat k napsání díla pro děti a mládež a použití správných výrazových a jazykových prostředků je jiné než v literatuře pro dospělé.*“¹⁵ „*I sami autoři ví a uznávají, že dílo se musí přizpůsobit čtenáři, hlavně jeho věku.*“¹⁶ Je známo, že dítě od malička potřebuje, aby bylo vedeno kupředu a samo poznalo své možnosti. Zároveň musí vědět, kde je může uplatnit a z toho důvodu se musí pro něj zvolit správná dětská literatura.

¹⁴ Chaloupka, O., Nezkusil V. (1979): *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury III.* nakladatelství Albatros, Praha, s. 87.

¹⁵ Chaloupka, O., Nezkusil V. (1973): *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury I.* nakladatelství Albatros, Praha, s. 38.

¹⁶ Chaloupka, O., Nezkusil V. (1973): *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury I.* nakladatelství Albatros, Praha, s. 39.

Dětská literatura má také praktickou funkci, jejím úkolem je vysvětlit určitou pracovní činnost. Tím stanovuje postup při určité práci pomocí veršů, rytmiky a zajišťuje daný vztah k jazyku, také věci jsou brány jako živé a také tak se s nimi jedná a tím vyplouvá na povrch funkce estetická. Můžeme říct, že tento způsob dětského osvojování skutečností a znalostí ze světa dospělých pomáhá pojmenovávat okolní svět kolem sebe a zároveň utváří vlastní osobnost. „*Je třeba, aby k tomu docházelo po částech, protože se stává, že malé dítě nedokáže udržet dlouho pozornost.*“¹⁷ Dětská literatura od dospělé se liší hlavně odlišným zaměřením, ale také obsahem. Literatura pro malé děti má též za úkol zvládnout správnou výslovnost, poučit o základních pravidlech a normách chování a vzájemných vztahů. Specifickou funkcí je funkce magická, která hraje významnou roli. Projevuje se různými čarovnými formullemi, popisem tajemných postav a kouzelných předmětů.

Požadavky na tuto literaturu ve 20. století byly ovlivňovány kulturním zájmem o výchovu dětí, společenského zařazení či světonázorové výchovy. Rozvoj literatury byl také podporován časopiseckou činností, protože v časopisech byly často otiskovány úryvky knih nebo tam byly romány nebo povídky na pokračování. Často tam mohly zasílat své příspěvky i děti, které napsaly svá první díla.

Za značnou proměnu literatury stály i politické změny v zemi, a to především první světová a druhá světová válka a také hospodářská krize. V těchto dobách byl větší zájem o literaturu pro děti, její okruh působnosti se rozšiřoval i mezi dospělé, a proto přestávala být výsadou pro bohaté a luxusem. Byl stále větší výběr titulů, ale také snadnější dostupnost pro chudší lidi. „*Pomalu ale jistě se stávala rovnocennou k literatuře pro dospělé a pak již se nezpochybňovalo, že tvorba pro děti je potřebná a její výchovná funkce se rovná funkci oddechové a zábavné.*“¹⁸ Kniha pro děti upevňovala hlavně sociální a morální normy.

Nemůžeme zapomínat na velký význam překladů z cizích jazyků, protože malý čtenář vnímá příběh jinak, je obohacen o další myšlenky a příklady, se kterými se ještě

¹⁷ Chaloupka, O., Nezkusil V. (1973): *Výbrané kapitoly z teorie dětské literatury I.* nakladatelství Albatros, Praha, s. 41.

¹⁸ Chaloupka, O., Voráček J. (1984): *Kontury české literatury pro děti a mládež /od začátku 19. století po současnost/.* nakladatelství Albatros, Praha, s. 103.

nesetkal. „*Mohly srovnávat hlavní hrdiny, jiné kulturní i národní odkazy, kvalitu děje a hodnotit kvalitu překladu.*“¹⁹

„*Je obecně známé, že sedmiletý čtenář čte něco jiného než čtenář desetiletý, čtrnáctiletý nebo šestnáctiletý.*“²⁰ Záleží na jeho vztahu ke knihám, který vzniká velmi brzy, a to už když je mu předčítáno. Závisí též na jeho psychickém vývoji, zájmech, koníčcích, rodinném zázemí, školní výchově, a dokonce i na propagaci knih a reklam na knižní díla. Také se k tomu může přiřadit, zda je dítě motivováno ke čtení, zda má schopnost číst a vnímat text, zájem o příběhy a vlastně i postoj ke čtení. Každý čtenář, který už sám dokáže číst, si sám zvolí svůj typ knih, které ho zaujmou, ať už dějem, hrdinou nebo autorem.

Čtenářská kulturnost je trvalá a vztah k literatuře je aktivní. „*Rozhodující je především to, aby literární svět poskytl dětem správné podněty včas, a to v potřebné míře a kvalitě.*“²¹

V těch nejjednodušších textech jako jsou říkadla, si děti uvědomují, jak se vytvářejí slova, vznikají věty a celky, ale zároveň je obohacují o novou slovní zásobu. Čtenář si často určité slovní vazby spojí s určitým autorem, knihou nebo postavíčkou. „*Děti v mladším školním věku se zaměřují na pohádky, kde rozvíjí představivost a často i sami dotváří pohádkový svět.*“²²

V nejstarší próze pro děti bylo dětem předkládané to, co děti měly znát a co bylo správné a co měly plně převzít. Dítěti se děj knihy musí otvírat postupně, aby ho mohl plně pochopit a vnímat a z toho důvodu je důležitá úroveň jazyka, jazykové prostředky, a hlavně jejich bohatost.

V době, kdy dítě začíná dospívat, snaží se najít vlastní osobnost a své místo ve společnosti, mění se jeho vztahy s dospělými lidmi, vrstevníky i mladšími dětmi. „*Začíná svět vidět jinýma očima a z toho lze odvodit, že zde hraje významnou roli i funkce*

¹⁹ Chaloupka, O., Voráček J. (1984): *Kontury české literatury pro děti a mládež /od začátku 19. století po současnost/*. nakladatelství Albatros, Praha, s. 149.

²⁰ Chaloupka, O., Nezkusil V. (1979): *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury III.* nakladatelství Albatros, Praha, s. 91.

²¹ Chaloupka, O., Nezkusil V. (1979): *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury III.* nakladatelství Albatros, Praha, s. 120.

²² Chaloupka, O., Nezkusil V. (1973): *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury I.* nakladatelství Albatros, Praha, s. 76.

společenská“²³ a zároveň je patrné, že v literatuře pro starší děti a mládež klesají prvky folkloru.

Text v pohádce je velmi bohatý a často mívá skrytý význam a smysl. Klasické pohádky, které byly dětem vyprávěny, byly upravovány a často se stávalo, že pohádky se velmi lišily, ale je nutné podotknout, že vlastní jádro stále zůstává stejné. Vždy je tam dobro a zlo, postavy jsou černobílé, často tam jsou kouzla a čáry a co je zásadní dobro vždy zvítězí. Každý národ má své pohádky, báje i pověsti pro děti, kde se jim zároveň ukazují národní zvyky, kultura a národní hrdost.

*„Současné a nové pohádky mají často blíže k povídkám než pohádkám. Mízi nářečí, slova zastaralá, často odstraňují mravní etiketu a nahrazují ji humorem.“*²⁴
*„Některé moderní pohádky jsou značně vzdáleny od klasické pohádky s folklórní prvky.“*²⁵

Žánr dobrodružný román je pomyslná hranice, kdy dítě vstupuje do světa dospělých. Na jedné straně mladý čtenář chce uniknout do exotických krajín, do světů, kde *„zažije napětí, kde může s hrdinou překonávat překážky a kde použije sílu a schopnosti.“*²⁶ V dnešní době autoři kombinují dobrodružné romány se sci-fi náměty nebo s fantasy. Témata se prolínají, doplňují se a rozvíjí se. Dobrodružná literatura byla doplňována cestopisnými prvky, skutečnými událostmi a nejznámějšími objevy. Většinou byla brána jako chlapecké čtení, protože se zde našly vzory správného chlapectví, kamarádství a sportovního ducha.

*„Obliba dobrodružných románů stoupá u větších dětí, protože má prožitkovou a poznávací volnost a umožňuje poznávat svět, ztotožnění se s hrdiny.“*²⁷ Nejedná se únik ze skutečnosti, ale o hledání vlastního já.

²³ Chaloupka, O., Nezkusil V. (1973): *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury I.* nakladatelství Albatros, Praha, s. 44.

²⁴ Chaloupka, O., Voráček J. (1984): *Kontury české literatury pro děti a mládež /od začátku 19. století po současnost/.* nakladatelství Albatros, Praha, s. 73.

²⁵ Chaloupka, O., Nezkusil V. (1976): *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury II.* nakladatelství Albatros, Praha, s. 73.

²⁶ Chaloupka, O., Nezkusil V. (1973): *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury I.* nakladatelství Albatros, Praha, s. 76.

²⁷ Chaloupka, O., Nezkusil V. (1976): *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury II.* nakladatelství Albatros, Praha, s. 81.

Často dobrodružné čtení vznikalo „časopisecky“ na pokračování a to tak, že část textu byla vydávána ještě dříve, než spisovatel napsal celý příběh, a proto „*tento způsob tisku však umožňuje „návrat“ hlavního hrdiny*“²⁸ a tím pádem mohly být vydávány další knihy s stejným hlavním hrdinou. U dobrodružných cestopisů bylo důležité, aby hlavní postava zažívala stále něco nového, další dobrodružství a v ději docházelo ke stupňování (gradaci).

„*Pro dobrodružný román je typické spojování jednotlivých částí dějů krok za krokem, stupňuje se napětí, často dějová linka vede k nepravému řešení, ale nakonec se vše rozuzlí*“²⁹ a pravý význam pochopí čtenář až po úplném přečtení.

Příběhová próza ze života dětí je spíše nová a hlavními postavami jsou děti a dříve se striktně rozlišovala literatura pro dívky a chlapce.

Dívčí knihy zaznamenávají svět dívek, které se snaží žít skutečný život s jeho tvrdou realitou navzdory romantické touze. „*V hlavní roli je dívka a ta hledá vlastní místo ve světě, především hledá místo v citových otázkách, prvních lásek.*“³⁰ Je to trochu specifická situace, protože dívky fyzicky i psychicky dospívají dříve než chlapci a jejich svět je více citový. „*Láska a cit přináší dívkám do života něco jiného než chlapcům.*“³¹ Starší pojem dívčí román je v dnešní době nahrazen pojmem román s dívčí hrdinkou. V 21. století jsou tyto dívky často obdařeny nadpřirozenými vlastnostmi, které z počátku nedokážou používat, ale s postupem času je dokážou plně využít. Mění se i svět, ve kterém žijí, dnes je to svět kouzel a čar. Z nevýrazné holky se stává dívka, která ví, co chce, s vlastním rozumem a dovednostmi dosáhne svého cíle, přesto poznává skutečnou lásku a přátelství.

Román pro chlapce je zastoupen ve velkém počtu. „*V příběhu se objevují hry, dobrodružství i napětí, ale především hlavní hrdina je chlapec nebo skupina chlapců,*

²⁸ Chaloupka, O., Nezkusil V. (1973): *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury I.* nakladatelství Albatros, Praha, s. 87.

²⁹ Chaloupka, O., Nezkusil V. (1979): *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury III.* nakladatelství Albatros, Praha, s. 87.

³⁰ Chaloupka, O., Nezkusil V. (1979): *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury III.* nakladatelství Albatros, Praha, s. 130.

³¹ Chaloupka, O., Nezkusil V. (1979): *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury III.* nakladatelství Albatros, Praha, s. 31.

*kteří objevují skutečné přátelství, ale láska a citové otázky nejsou na předním místě zájmu.*³²

K tradičním námětům také patřily příběhy a vyprávění z přírody, umožňující vidět zvířata a vše okolo nich jinýma očima na základě pozorování a skutečných zážitků. Téma přírody bylo časté, protože bránilo velké míře nástupu komerce a „braku“. „*Autoři těchto děl sami žili na venkově, mezi přírodou a citlivě a něžně dokázali vypravovat a poukazovat na skutečnost.*“³³ Svět přírody byl a bude pro mladé čtenáře zajímavým a bude jim přinášet nové a nové poznatky. Nejenom příroda byla námětem, ale také historie, která je neoddělitelnou součástí každého člověka.

Literatura non fiction neboli literatura faktu zahrnuje témata ze skutečného světa, o kterých mladý čtenář chce číst. U dětského čtenáře je však nutnost, aby si vybral ta správná, o kterých chce číst, zda chce prožívat atraktivní realitu, znovu být při objevech či zažít skutečné výpravy, cestovat, létat do vesmíru nebo objevit ztracené civilizace. „*Často na základě této četby si mohou zvolit své budoucí povolání nebo zájmy a koníčky, stimulovat a rozvíjet se.*“³⁴ Děti projevují velký zájem o poznání, které často přesahuje jejich současné znalosti. Dá se tedy říct, že tato literatura se nazývá vědecko-umělecká nebo umělecko-naučná. „*Tento termín vznikl z ruského slova „naučnochudožestvenaja“.*“³⁵ Tento typ literatury pro děti a mládež prochází stále vývojem a inovacemi, a dokonce se zaměřuje i na velmi malé děti, kdy jim ukazuje, jak fungují a k čemu slouží věci z běžného života. Může být zpracována i v podobě životopisu nebo cestopisu.

V literární oblasti má zvláštní postavení autor, který píše pro děti a mládež. Do děl by měl zahrnovat literární svět, který odpovídá věku dítěte, míry vzdělanosti, umožnit mu vlastní rozvoj, rozeznávání, co je správné a co ne, uvědomění vlastní osobnosti, ale také upozornění, že je součástí určité společnosti. Autor svými díly může čtenářům vytvářet normy chování a jednání a dítě pak nemyslí jen na sebe. Své myšlení přizpůsobuje často

³² Chaloupka, O., Nezkusil V. (1979): *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury III.* nakladatelství Albatros, Praha, s. 131.

³³ Chaloupka, O., Voráček J. (1984): *Kontury české literatury pro děti a mládež /od začátku 19. století po současnost/.* nakladatelství Albatros, Praha, s. 149.

³⁴ Chaloupka, O., Nezkusil V. (1979): *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury III.* nakladatelství Albatros, Praha, s. 40.

³⁵ Chaloupka, O., Nezkusil V. (1979): *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury III.* nakladatelství Albatros, Praha, s. 46.

smýšlení ostatních a tím se začleňuje do společnosti. Četba tu slouží jako spojovací most mezi individuálním a společenským vnímání světa a čtenář se snáze zařadí do socializačních procesů.

Velmi záleží na spisovateli, jak dětským čtenářům zpracuje své náměty, a to třeba novým uměleckým způsobem, přesvědčivě, ale hlavně zajímavým námětem.

Autor, který píše pro děti, často zaznamenává aktuální obraz současného dětského života, propojuje své vzpomínky na vlastní dětství s dětstvím současných dětí, kterým se snaží porozumět. To je však těžké, protože se na svět dívá a vnímá ho očima dospělého.

V současnosti se můžeme v literárním světě setkat s autory, kteří jsou již vyspělými a zkušenými, ale také s těmi, kteří začínají a hledají své místo v literatuře. Někteří tvůrci zaujmou jen svojí prvotinou, někteří září celý život, protože jejich knížky jsou oblíbené.

Hodnocení knih čtenářem je velmi složité a komplikované, protože každý člověk má jiné zájmy, různý pohled na příběh, a hlavně odlišné nároky na četbu. Děti často hodnotí díla jednoduchými slovy „líbí se mi“ nebo „nelíbí se mi“ a nerady uvádí důvody svého výroku, protože to často sami neví, jenom mají „takový pocit“ nebo se jim daná kniha špatně čte.

Budoucnost dětské literatury je jednoduchá a přesto složitá, protože se bude stále rozvíjet, vyvíjet a bude odrážet zájmy a potřeby mladých čtenářů. Přesto do cesty se jí budou klást překážky, které bude muset překonat. „*Dříve býval i názor, že literatura pro děti a mládež bude zbytečná, protože zájmy a koníčky se této oblasti nebudou týkat, že jejich zájmová orientace se nasměřuje na jiné druhy zábavy, mezi které patří televize, návštěva diskoték, využívání herních programů*“³⁶ a výpočetní techniky či mobilních telefonů.

Přesto je zajímavé, že po zhlédnutí pohádek nebo dobrodružných filmů pro mládež, se zvyšuje zájem dětí a mládeže o jejich knižní podobu, aby obě varianty porovnaly. V případě, že se jim knižní dílo líbí, hledají další knihy od stejného autora.

³⁶ Chaloupka, O. (1989): *Próza pro děti a mládež, její otázky, působení a perspektivy*. nakladatelství Albatros, Praha, s. 178.

Můžeme říct, že „na základě mnohaletých zkušeností knihkupců, knihovníků, pedagogů, ale hlavně rodičů, má tato literatura velký a nenahraditelný vliv na dítě, ať nízkého věku nebo na ty, kteří budou vstupovat do světa dospělých.“³⁷

Je potřebné dnes i v budoucnu podporovat literaturu pro děti a mládež, aby se rozvíjela, šla správným směrem a naplnila své cíle, protože jak děti budou žít v dětství, tak budou žít v budoucnosti, protože literatura je jedním z pilířů našeho světa.

³⁷ Chaloupka, O. (1989): *Proza pro děti a mládež, její otázky, působení a perspektivy*. nakladatelství Albatros, Praha, s. 186.

2. Marina a Sergej Djačenkovi

Marina a Sergej Djačenkovi (Марина и Сергей Дяченко) jsou spisovatelé, kteří se věnují fantastice, fantazii, pohádkám, ale také scénářům k filmům. Společně již vydali dvacet šest románů, čtyřicet pověstí a příběhů, ale také několik scénářů k filmům a v jejich tvorbě nesmíme zapomenout ani na pohádky. Často v jejich díle najdeme prvky z několika literárních stylů a žánrů najednou. Samotní spisovatelé se považují za zakladatele nového stylu, tzv. „m-realismu“, ale dodnes neví ani oni sami, co písmeno „m“ znamená.

Stručný životopis

Marina Jur'jevna Djačenkova-Širšovová (Марина Юрьевна Дяченко-Ширшова) je současná ukrajinská spisovatelka, která se narodila 23. ledna 1968 v Kyjevě. Vystudovala herectví na Kyjevské státní univerzitě divadla, kina a televize Ivana Karповиче Карпенка-Karyho (Киевский национальный университет театра, кино и телевидения имени Ивана Карповича Карпенко-Карого). Než se stala spisovatelkou, působila také jako divadelní a filmová herečka.

Sergej Sergejevič Djačenko (Сергей Сергеевич Дяченко) byl spisovatel naučné fantastiky, psychiatr a scénárista. Narodil se 14. dubna 1945 v Kyjevě. Byl také autorem mnoha scénářů uměleckých, ale i dokumentárních filmů, laureát řady mezinárodních cen a laureát Národní ceny Ukrajiny. Nejvíce jsou známé jeho filmy *Генетика и мы* a *Звезда Вавилова*. Zemřel 5. května 2022 v USA.

Marina Jur'jevna spolu s manželem Sergejem Djačenkem psala knihy ruský a ukrajinsky. Vzali se v roce 1993. Nejdříve žili v Kyjevě, a to do roku 2009, poté v letech 2009 – 2013 pobývali v Moskvě a v roce 2013 se přestěhovali do USA.

Seznam ocenění

Mezi nejznámější ocenění tohoto manželského páru, který se společně věnoval psaní knih, můžeme zmínit tato:

- nejlepší evropský debut v soutěži „Еврокон“ za knihu *Привратник* v roce 1996
- prémie „Меч в камне“ na druhém kongresu fantazie Ruska „Странник-97“ za nejlepší dílo v žánru fantazy za knihu *Vita nostra* v 1995-1996
- literární prémie časopisu *Радуга* za román *Ведьмин век* v roce 1997
- prémie *SIGMA-F* za nejlepší fantastickou knihu roku 2007 v Moskvě, a to za román *Vita nostra* v roce 2008
- prémie „Международная конференция Роскон“ za nejlepší román začátku 21. století za román *Vita nostra*, která byla udělena na Международном фестивале фантастики Евроскона в Moskvě v roce 2008
- diplom v „Международной литературной премии Юрия Долгорукого“ za román *Vita nostra* v roce 2009
- grand-pri cena „Международная детская литературная цена Заветная мечта“ za trilogii románů *Ключ от королевства*, *Слово Оберона*, *У зла нет власти* v dubnu 2009

Stěžejní díla (výběrově)

Tito spisovatelé jsou známi svým velkým množstvím knih, které jsou určeny nejen pro děti a mládež, ale také pro dospělé. Zde uvádíme některá díla, která jsou v jejich tvorbě zásadní:

- цикл Скитальцы
 - *Привратник* (1994)
 - *Шрам* (1996)
 - *Преемник* (1997)
 - *Авантюрист* (2000)
- трилогия
 - *Ведьмин век* (1997)
 - *Ведьмин зов* (2020)

- *Ведьмин род* (2020)
- цикл Ключ от королевства
 - *Ключ от королевства* (2005)
 - *Слово Оберона* (2005)
 - *У зла нет власти* (2008)
- *Vita Nostra* (2007) (přeloženo do češtiny: *Vita Nostra*, 2018, nakladatelství Fragment)
- *Vita Nostra. Работа над ошибками* (2021)
- *Ритуал* (1996) (přeloženo do češtiny: *Rituál*, 2019, nakladatelství Fragment)
- цикл *Бродячая Искра*
 - *Варан* (2004)
 - *Медный король* (2008)
- *Сказки для Стаски* – e-kniha

Vita Nostra

Vita Nostra je kniha, jejíž hlavní hrdinkou je dívka Alexandra Samochinová, která je na začátku samotného příběhu studentkou posledního ročníku střední školy a rozhoduje se, na jakou vysokou školu půjde.

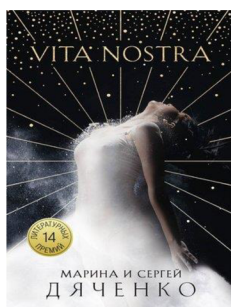
Alexandra Samochinová složí zkoušky na Vysokou školu speciálních technologií do města Torpa a nakonec na tuto školu nastoupí. Na této vysoké škole vyučují pedagogové znalostem spojenými s mystikou. Pokud student má velice dobré studijní výsledky a je velmi nadaný, tak se mu dějí věci, které jsou neobvyklé a děsivé pouze jemu.

Na koleji Alexandra bydlí s dalšími studenty této vysoké školy, kteří jsou žáky prvního až třetího ročníku. Každého z nich čeká v třetím ročníku „přestupová“ zkouška. Kdo tuto zkoušku úspěšně udělá, mizí kamsi a nikdo neví kam.

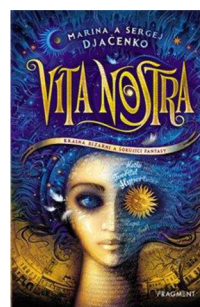
Zároveň kromě tvrdého režimu, který na škole panuje, si žáci užívají studentského života, diskoték, intrik a životních konfliktů.

Na konci knihy Saša Samochinová skládá zkoušku, ale čtenář se nedozví, zda ji udělala nebo ne a zda se přeměnila v nějaké slovo nebo slovní druh.

Na konci knihy českého vydání si můžeme přečíst názor spisovatelky Natal'ji Ščerbové: „*Tahle kniha vás ohromí, přivede do rozpaků, změní pohled na svět. Ten totiž není takový, jaký se zdá být... Po jejím přečtení se změníte i vy...!*“³⁸

titulní strana ruského vydání

titulní strana českého vydání

Ритуал

Ритуал je kniha, která byla vydána také v České republice jako jejich druhá beletrie přeložená do českého jazyka. Samotné dílo posloužilo jako předloha k filmu *Legenda o drakovi*.

Hlavní hrdinkou je princezna, která je na své narozeniny unesena drakem na jeho hrad, kde má hrát hlavní roli v Rituálu. Tam ji navštěvuje mladík jménem Arman, o kterém nic neví, a proto se snaží odhalit jeho tajemství. Když ho zjistí, tak je už pozdě, protože si uvědomila, že se zamilovala do dračího prince.

titulní strana ruského vydání

titulní strana českého vydání

³⁸ Djačenkova, M., Djačenko, S. (2018): *Vita Nostra*. nakladatelství Fragment, Praha, zadní strana knihy.

Сказки для Стаски

Сказки для Стаски je elektronická kniha, která byla vydána pod názvem *Сказки*. Tyto pohádky lze najít i v jiných jejich dílech, například v publikaci s názvem *Парусная птица*. E-kniha obsahuje čtyřicet pohádek, které vyprávěli rodiče své malé dcerce Anastasii.

Pohádky jsou trochu neobvyklé, můžeme tam najít například *Про акулу*, *Про волшебную лампу*, *Про муху*, *Про самолёты*, ale také *Про лошадь, которая хотела быть зеброй*. Součástí této e-knihy je také pohádka *Добрая кукушка*, kterou napsala jejich dcera Anastasija v deseti letech.

Ukázka je z pohádky *Про гусеницу* (O housence):

«Одна гусеница ползла по листу. У нее были ноги спереди и ноги сзади, она то выгибалась, то растягивалась, и так мерила свой путь в гусеницах.

Она доползла до конца листа, и там стоял контролер. Он спросил: какова длина листа? Гусеница ответила: шестнадцать гусениц. Контролер пропустил ее, и она поползла по ветке. Ползла, ползла... И вот ветка закончилась. В конце ветки стоял контролер и строго спрашивал: какова длина этой ветки? Сто четырнадцать гусениц, ответила гусеница. И контролер пропустил ее дальше...»³⁹

(Jedna housenka lezla po listu. Měla nohy vpředu i vzadu, při prvním pohybu se prohnula a při druhém se natahovala. Tak měřila délku své cesty v housenkách.

Dolezla na konec listu, kde stál kontrolor.

„Jaká je délka listu?“ zeptal se jí.

„Šestnáct housenek,“ odpověděla.

Kontrolor ji pustil dál a ona dál lezla po větvičce. Lezla a lezla... Náhle ale větvička skončila. Na konci větvičky stál opět kontrolor a přísně se zeptal: „Jaká je délka větvičky?“

„Sto čtrnáct housenek,“ odpověděla housenka.

³⁹ Дяченко, М. Ю., Дяченко, С. С.. (2008): *Парусная птица*. Издательство Эксмо, Москва, с. 441.

Kontrolor ji pustil dále...) (překlad autorka práce)

titulní strana e-knihy

sborník, kde se pohádky nacházejí

Knihy manželů Djačenkových jsou napsány v rozmanitých žánrech. Jednoduše řečeno, každý čtenář si dokáže vybrat ten správný příběh, který ho chytí za srdce.

Píší pro malé děti, kde často humornou a zajímavou formou popisují svět okolo sebe. Učí malé čtenáře pozorně se dívat na přírodu, všimnout si maličkostí a přemýšlet o nich a možná i vymýšlet další příběhy.

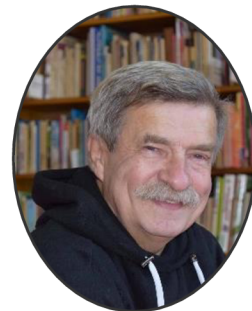
V beletrii určené pro dospívající mládež je často hlavním hrdinou dívka, která postupně poznává sama sebe, své schopnosti a dovednosti své klady i zápory. Uvědomuje si, že svět není jen to hezké, ale mohou přijít těžké chvíle, a především velká rozhodnutí. Ta musí udělat sama a poznává, že to, co už je minulostí, to nelze změnit.

Tak jak ona prožívá dobrodružství, tak i čtenář zažívá vše s ní, myslí jako ona, volí své kroky, jako ona, a především se mění jako ona. Z naivní dívky se stává rozumnější holka, která si klade moc a moc otázek o přátelství, o budoucnosti a o sobě.

Takovéto příběhy jsou blízké srdci mladých čtenářů, kteří chtějí zažít trochu tajemna, napětí a odpoutat se od běžných povinností ve škole nebo v rodině. Chtějí být volní, nevázaní, ale především chtějí být skvělí a dokonalí jako jejich knižní hrdinové.

3. Jevgenij Michajlovič Chochrjakov

Jevgenij Michajlovič Chochrjakov (Евгений Михайлович Хохряков) je ruský spisovatel, který v současné době píše knihy pro děti o zvířatech.

Stručný životopis

Jevgenij Michajlovič Chochrjakov se narodil 9. listopadu 1953 v severní části Irkutské oblasti ve vesničce Sogdiondon. Pak se rodina přestěhovala do městečka Kolotovka, kterým protéká stejnojmenná říčka, která nikdy nezamrzá. Právě o ní a o okolní přírodě napsal Jevgenij Michajlovič své první verše. Tyto básně odeslala matka budoucího spisovatele do redakce novin *Пионерская зорька*, kde je pochválili a vydali je. Tak Chochrjakov pochopil jako malý chlapec z dalekého sibiřského městečka, že se může vyjadřovat i pomocí literárních obrazů.

V patnácti letech se rozhodl spojit budoucnost svého života s mořem, a proto šel studovat nově otevřené říční učiliště v Ust'-Kutě. Plavil se na řekách v Rusku, ale také sloužil v tichomořské flotile. Později se stal studentem katedry žurnalistiky a od té doby je jeho život spojen s literární tvorbou a psaním.

Během studia přijal nabídku pracovat v irkutském televizním studiu a odešel jako redaktor do města Nižněudinska. Později začal hodně cestovat po Irkutsku, a proto v jeho dílech, ale i v jeho článcích najdeme mnoho poznatků z této oblasti. Nejraději psal a dodnes píše knihy pro děti.

Seznam ocenění

Tento současný ruský spisovatel také získal několik ocenění za své publikace pro děti a mládež:

- vítěz literární soutěže „Новые приключения Сибирячка и его друзей“ za příběh *Как боцман Сарма пожар тушил в роце* 2016

- diplom v VII. Mezinárodním slovanském literárním fóru *Золотой Витязь* v nominaci „Литература для детей и молодежи“ za knihu *Девочка по имени Кошмар* v roce 2017
- diplom v oblastní soutěži „Лучшая книга года“ za pověst *Шах и Машка* v roce 2018
- diplom v oblastní soutěži „Лучшая книга года“ za pohádkovou pověst *Къши - это такая мышь* v roce 2020

Stěžejní díla (výběrově)

Jevgenij Chochrjakov se orientuje na literaturu pro děti a mládež, která vychází z jeho osobních toulek po Irkutském kraji a ve které vystupují zvířata jako kamarádi a parťáci hlavního dětského hrdiny. Mezi jeho nejznámější díla můžeme zařadit tato:

- *Приключения Шаха и его друзей* (2013)
- *Приключения Серёги и его друзей* (2017)
- *Девочка по имени Кошмар* (2017)
- *Путешествие Тяпы и Ляпы* (2017)
- *Главный секрет Тяпы и Ляпы* (2019)
- *Жили-были Бим и Барсик* (2019)
- *Зимние каникулы Бима и Барсика* (2020)

Приключения Шаха и его друзей

Приключения Шаха и его друзей je kniha, kde hlavní hrdina je pejsek Šach a jeho dětský kamarád Sergej. Spolu zažívají neopakovatelná dobrodružství u řeky nebo v lese.

Kniha mezi dětmi i dospělými měla veliký úspěch, a proto si čtenáři přáli pokračování jejich příběhů. Z tohoto důvodu vydal další novou knihu *Приключения Серёги и его друзей*, do které zařadil vyprávění třech kamarádů a jejich přátel. Součástí díla je i příběh *Шах и Машка*, ale také další fantastické příběhy ze sibiřské vesnice Kolotovka.

Девочка по имени Кошмар

Девочка по имени Кошмар je další dílo spisovatele Jevgenija Chochrjakova, které bylo inspirováno jeho setkáním s roztomilým, ale zlobivým koťátkem.

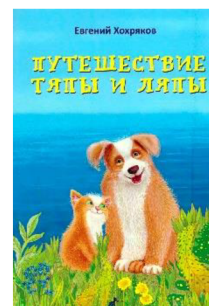
Koťátko dostalo jméno Кошмар, protože s jeho příchodem se doma zjevila noční můra (ruské slovo кошмар znamená v českém jazyce noční můra). Kotě bylo zvědavé, neposedné a hravé, ale často rozhazovalo hračky, schovávalo palčáky, a dokonce i brýle, prostě tropilo hlouposti.

Bylo však také učenlivé, že zvládlo dokonce zhasínat světlo. Kočičí slečna rostla a moudřela, a tak nakonec dostala krásné jméno Vasilisa.

V každé kapitole jsou obrázky, které nakreslili studenti irkutských škol, protože se jim příběhy velice líbily.

Путешествие Тяпы и Ляпы

Путешествие Тяпы и Ляпы je kniha veselých příběhů štěněte Tjapy, který během jednoho dne zažije dobrodružství, které se mu přihodí při hledání míčku.

Chlapec Vova hodil štěňátku míček, ale tak mohutně, že odletěl hodně daleko. Tjapa hledal míček a při tom potkal nejrůznější zvířátka a rostliny. Pátral tak dlouho, až zabloudil v lese, i když si myslel, že ty velké stromy dobře znal a je blízko domu. Dokonce se skamarádil s kotětem Ljapou a společně hledali cestu domů.

Vovka byl nakonec velmi šťastný, že se mu Tjapa vrátil, ale divil se, kde celý den byl a co dělal. Tjapa představil svého nového zvířecího kamaráda, kotě Ljapu, ze kterého byla nejvíce nadšená babička Varja.

Na začátku samotné knihy se čtenář seznamuje se psím hrdinou:

«...И только белая широкая полоса, начинающаяся сразу за ушами, оббежала его глаза и нос, и стекала на широкую грудь. На передних лапках были белые

носочки. А вот на задних лапах один носочек щенок «потерял» - и его пальчики и пятка были тоже рыжими.

Он стал очень симпатичным пареньком. Поэтому дедушка Егор и бабушка Варя, у которых жили Малыш с мамой, когда соседи стали забирать его братьев и сестёр на воспитание, не отдали его «в люди», а оставили жить у себя дома...»⁴⁰

(...Široký bílý proužek, který mu začínal hned za ušima, se táhl kolem jeho očí i čumáku, a jako by stékal na jeho širokou hrud'. Na předních nohách měl bílé punčošky. Ale na zadních tlapkách jednu punčošku štěně „ztratilo“, a proto jeho tlapka a pata byly zrzavé.

Stal se z něho velice sympatický psí kluk. Proto děda Jegor a babička Varja, u kterých Malýš s maminkou žil, když si sousedé začali chodit pro jeho sourozence, ho nedali lidem, ale zůstal u nich doma...) (překlad autorka práce)

Жили-были Бим и Барсик

Жили-были Бим и Барсик je kniha pro děti a jejich rodiče o starém psovi Bimovi a štěněti Barsikovi.

Barsik se jednoho dne vydal do lesa, ale už se z něho nevrátil. Bimovi a jejich paničce se hodně stýskalo, a tak se ho společně vydali hledat. V lese našli stopy po honičce, ale také od pneumatik. Barsika někdo odvezl kamsi daleko. Jen díky své šikovnosti a moudrosti, které mu předal Bim, ale také nápisu na obojku, se štěně vrátilo domů.

Knihy spisovatele Chochrjakova jsou určeny především mladším dětem, protože hlavními hrdiny jsou zvířátka, především pejskové, ale také kočičky. Zvířecí kamarádi zažívají různá dobrodružství, při kterých se dostávají do nebezpečných situací, které se mohou přihodit i čtenářům. Můžeme říct, že zvířecí hrdinové upozorňují na nebezpečí, která číhají v okolí a varují před nimi.

⁴⁰ Хохлаков, Е. М. (2017): *Путешествие Тяпы и Ляпы*. Издательство Бизнес ПР, Иркутск, с. 7.

Autor poukazuje na přátelství, které dokáže překonat překážky a potíže a nezmizí ani po odloučení. V díle spisovatele Chochrjakova lze nalézt též obětavost, dobrosrdečnost, odvahu i statečnost, přesně všechny vlastnosti, které by si mělo osvojit každé dítě, aby z něho vyrostl dobrý člověk.

Při čtení jednotlivých příběhů se každý čtenář vžívá do pocitů hrdinů, i když jsou to zvířátka. Fandí jim, prožívá s nimi smutek i radost, strach i vítězství, a aniž si to uvědomuje, chápe myšlenky, které k němu promlouvají.

Příběhy chytí svým dějem i myšlenkami za srdce a nutí čtenáře se vracet k těmto knihám, které jsou nedílnou součástí dětské knihovny.

4. Aljona Kašurová

Aljona Kašurová (Алёна Кашура) je pseudonym mladé ruské spisovatelky a novinářky. Vlastním jménem se jmenuje Jelena Aleksandrovna Kašurová a píše pro děti a mládež. Aljona Kašurová se při psaní svých děl orientuje na několik žánrů, které jsou vhodné pro děti a mládež. Mezi nejčastější žánry spisovatelky můžeme zařadit pohádky, pověsti, pohádkové pověsti, fantazy a dobrodružnou prózu.

Stručný životopis

Aljona Kašurová se narodila 16. 6. 1985 ve městě Lipeck, nedaleko města Voroněž. Již v prvních minutách bylo jasné, že dívka bude neobyčejná, protože měla totiž krásně zrzavé vlasy.

Navštěvovala gymnázium No. 12, ale také hudební školu. Ve dvanácti letech začala psát krátké pohádky a ve čtrnácti se stala korespondentem pro oblastní dětské noviny *Золотой ключок*. Bezprostředně po ukončení gymnázia se stala zaměstnancem redakce. V tu dobu začala studovat na Voroněžské státní univerzitě (Воронежский государственных университет) na fakultě žurnalistiky. V roce 2008 ukončila tuto vysokou školu, přestože se od dětství chtěla stát veterinářkou, lékařem, nebo umělcem. O rok později se stala vítězem v soutěži A. A. Vermiševa za nejlepší publicistickou práci v rámci speciálního projektu za sérii pohádek.

Její tvorba pokračovala. Psát knihy začala s narozením své první dcery Ksenii. V roce 2015 vyšla její prvotina, kniha s názvem *Мечтай, Марсель, мечтай!*

Pracovala také jako redaktorka v časopisech *Чиж и Ёж*, *Кукумбер*. S manželem Olegem má ještě další dvě děti, syna Nikolaje a dceru Mariju.

Seznam ocenění

Spisovatelka patří mezi autory, kteří se psaní nevěnují dlouhou dobu, ale už na svém kontě má řadu ocenění za své knihy pro děti a mládež:

- laureát soutěže „Липецкая областная премия им. А. А. Вермишева“ za nejlepší publicistickou práci v rámci speciálního projektu za sérii pohádek, které pojednávaly o organizaci života v lipeckých školách v roce 2009
- vítěz „Международного конкурса имени Е. Е. Ершова“ v nominaci „От потомков Ершова“ za knihu *Мечтай, Марсель, мечтай* v roce 2015
- držitelka stříbrného pásma v mezinárodním slovanském literárním fóru Золотой Витязь za knihu *Мечтай, Марсель, мечтай!* v roce 2015
- vítěz „Международной детской литературной премии имени В. П. Крапивина“ v nominaci „Выбор Командора“ za knihu *Мои соседи соколы* v roce 2020

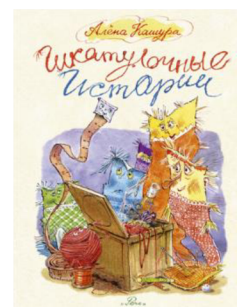
Stěžejní díla (výběrově)

Mezi její nejznámější díla řadíme tyto publikace:

- *Мечтай, Марсель, мечтай!* (2015)
- *Мысли для облаков* (2017)
- *Мастерица Мария* (2017)
- *В погоне за Циклоном* (2018)
- *Шкатулочные истории* (2019)
- *Ключи от осени* (2021)
- *Спешили пони сквозь метель* (2021)
- *Мираморе* (2021)
- *Мои соседи соколы* (2021)
- *Внимание! Разыскивается Дед Мороз* (2022)

Шкатулочные истории

Шкатулочные истории je kniha pro děti a mládež, ve které ožívají potřeby na šití. Každá z těchto věcí má svůj vlastní sen, kterého se snaží dosáhnout. Všichni žijí společně v kazetě, kam se ukládají pomůcky pro šití, jako jsou nitě, jehly nebo náprstek.

«...Жители шкатулки уважали Иголку за её трудолюбие. Но не заводили с ней разговоров без надобности. Ведь Иголка могла уколоть острым словом в больное место. Лишь Напёрсток не обращал внимания на её колкости. А Нитка их даже не замечала. Наверное, поэтому Иголка и Нитка крепко дружили. Они вместе работали и почти никогда не расставались.

Иголка ходила к Нитке каждый день. Она до блеска начищала бока замшей. Спускалась на первый этаж шкатулки, где Нитка жила по соседству с Пряжей. А потом они вместе принимались за дело. Но однажды, ставя заплатку на потёршийся локоть куртки, подружки рассорились...»⁴¹

(...Obyvatelé kazety na šití si vážili Jehličky pro její pracovitost, ale nezačínali s ní zbytečně rozhovor. Jehlička je přeci mohla píchnout ostrým slovem na zranitelném místě. Jenom Náprstek nebral na vědomí její ostré poznámky. Nítka si jich dokonce nevšímala. Možná proto se Jehlička a Nítka tak pevně přátelily. Společně pracovaly a skoro se nikdy neodloučily.

Jehlička chodila za Nítkou každý den. Když se spouštěla na dno kazety, kde žila Nítka v sousedství Přize, leštila si boky o semiš, až se blýskaly. Pak se společně pustily do práce. Ale jednou, když umísťovaly záplatu na prošoupaný loket u bundy, se kamarádky rozhádaly...) (překlad autorka práce)

V knize se nacházejí veselé obrázky od ilustrátora Vadima Čelaka, které něžně doplňují příběhy šicích potřeb z kazety.

⁴¹ Кашура, А. (2019): *Шкатулочные истории*. Издательство Речь, Санкт-Петербург и Москва, с. 8.

Спешили пони сквозь метель

Спешили пони сквозь метель je novoroční pohádka, která vypráví o přátelství a vzájemné pomoci a o tom, že je důležité věřit na zázraky. Děj se odehrává mezi Novým rokem a dnem před Vánocemi (pravoslavnými), kdy se zamýšlíme nad důležitými věcmi, které se staly během roku, a kdy sníme nad tím, co bude v novém roce.

Ve starém parku žili poníci. Nebyli však živí, ale dřevění, a proto se na nich mohly děti vozit na kolotoči. Lidé ale rozhodli, že je vymění za moderní atrakci a koníky pošlou na skládku. Hodným lidem bylo dřevěných poníků z kolotoče líto, a tak se rozhodli, že je zachrání. A tak se poníci s přáteli vydali na cestu za Dědou Mrazíkem, kterého chtěli požádat o pomoc.

«...Вскоре идти стало совсем трудно. Снега намело столько, что из-за сугробов виднелись лишь кончики ушей пони, белый помпон на шапке девочки да голова её лошади. И всё-таки Буцефал, Веснушка и Уголёк упрямо пробивались сквозь снег. Они не собирались сдаваться...»⁴²

(...Jít rychle bylo velmi obtížné. Sněhu bylo tolik, že kvůli závějím byly vidět pouze střepečky uší poníků, bílá bambule na čepici dívky a hlava jejího koně. Přesto Bucefal, Piha a Uhlík neústupně se probojovávali sněhem. Nechtěli se vzdát...) (překlad autorka práce)

Knihy Aljony Kašurové jsou psány jemným perem, kdy dokáže oživit neživé věci a vdechnout jim život. Při čtení příběhů čtenář vycítí, že každá postava má svou duši a dokáže žít svůj život. Uvědomíme si, že mají stejné pocity a nálady jako lidi a jsou nám blízcí.

Kouzelnou formou odhaluje vlastnosti, ve kterých se poznává každý, kdo si tuto prózu přečte. Protože jsou jejich díla určena dětem, jsou poučná a malý čtenář se naučí tím vnímat, co je správné a co je špatné a také, jak by se měl či neměl chovat k ostatním.

⁴² Кашура, А. (2021): *Спешили пони сквозь метель*. Издательство Нигма, Москва, с. 67.

Zároveň autorka také dokáže ukázat, že staré věci se nemusí hned vyhodit a vyměnit za nové, moderní, neboť i stará věc najde své využití a má své kouzlo.

Každá z její knížek rozvíjí představivost a fantazii, která je pro děti velmi důležitá, aby v budoucnu v životě se dokázaly radovat z každé maličkosti a nehleděly jen na peníze a na sebe.

5. Antonina Malyševová

Antonina Pavlovna Malyševová (Антонина Павловна Мальшева) je další spisovatelka, která píše ruskou literaturu a beletrii pro děti a mládež. Také působí jako redaktorka dětských časopisů.

Stručný životopis

Antonina Pavlovna se narodila se narodila 24. srpna 1990 v Novosibirsku. Své dětství strávila ve městě Akademgorodok, který se nachází přibližně dvacet kilometrů od centra Novosibirska. Vystudovala humanitní fakultu Novosibirské státní univerzity v roce 2012.

Seznam ocenění

- druhé místo v soutěži Kniguru za pohádkovou pověst *Кот забвения* a pohádku *Лесное озеро* v roce 2017

Stěžejní díla (Výběrově)

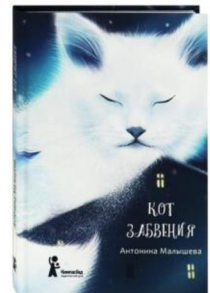
Antonina Malyševová napsala pro děti a mládež jednu pohádkovou pověst a jednu pohádku:

- *Кот забвения*
- *Земляника для русалки*

Obě díla byla vydána v jedné knize *Кот забвения* v roce 2019.

Кот забвения

Кот забвения je pohádková pověst, která vypráví o kocourkovi, který když se člověku podívá do očí, tak na něho ostatní lidé zapomenou. To se stalo i hlavnímu chlapeckému hrdinovi Gošovi,

který je na zdravotním pobytu v malém městečku. Goša zjišťuje, že kolem sanatoria se objevují i kočičí stopy ve sněhu. V sanatoriu často slavili, když se někdo stal andělem pro druhého, protože mu pomohl. Goša se rozhodl, že on nakrmí bílého kocoura. Ten se s ním na oplátku začal povídat lidskou řečí. Od něj se Goša dozvěděl, proč je začarovaný, ale také, že čarodějnice je stále v sanatoriu, přes den je sochou a v noci ožívá.

Goša zjistil, že na náměstí se nachází lampa, kterou musí do svítání rozsvítit a pak kletba bude zlomena. Úskalí bylo ale v tom, že u každého obyvatele sanatoria byla pouze jedna kouzelná sirka. Pokud by někdo chtěl použít další, zemřel by.

Vše dobře dopadlo a chlapec poznal, co je přátelství, odvaha a obětavost.

Земляника для русалки

Земляника для русалки je pohádka, která je součástí knihy *Кот забвения*. Tuto pohádku také můžeme najít pod názvem *Лесное озеро*.

Hlavním hrdinou této pohádky je chlapec Věňka, kterého si z dětského domova odvedli muž a žena, kteří byli smutní z toho, že nemají děti. U nových rodičů se naučil číst, psát, ale také si tam hrál se zvířaty. Jeho nový táta mu daroval kouzelný kompas a matka mu často vyprávěla příběh o tom, že kdysi dávno měli syna Kirilla, který šel v devíti letech do lesa, ze kterého se už nevrátil. Jediné, co jí po něm zůstalo, byla jeho fotografie.

Jednou ráno se Věňka vydal do lesa na jahody.

«...Полез Венька на холмик, через кусты, в траве по пояс. Теперь уж сомненья никакого не было, что перед ним развалины древние. И вовсе даже это был не дом, а скорее уз замок како. Вот, чудо! Замок средь леса! Смотрит Венька: стены потресканные, окна высокие, пустые, на выступах в стене трава пробивается и кустики, а внутри, раскинув ветки над стенами, - здоровенные дубы. Совсем близко Венька подошел и вдруг понял: никакой это не замок.

А церковь. Потому что там, среди листья дубовой, разглядел он черный скелет луковичного купола.»⁴³

(...Věňka vylezl na kopec přes keře a vysokou trávou k pasu. Již neměl pochybnosti o tom, že se před nim nacházely staré ruiny. Ale nebyl to vůbec dům, ale spíše nějaký zámek. To byl zázrak! Uprostřed lesa byl zámek! Věňka se dívá. Stěny jsou popraskané, okna jsou vysoká a prázdná, na římsách zdí prorůstá tráva a keřiky. Uvnitř se nad zemi rozkládaly větve robustních dubů. Věňka přišel ještě blíž a pochopil, že to není žádný zámek, ale chrám. Protože tam mezi dubovým listím zahlédl černou kostru cibulovité kupole.) (přeložila autorka práce)

Při sběru jahod došel až k jezeru, kde potkal rusalku Akulinu a s ní i královnu rusalek. Vládkyně rusalek mu darovala náramek, který nedovoloval Věňkovi se vzdálit od jezera. Akulina poté odvedla Věňku do jeskyně, kde se setkal s Kirillem, kterému stále bylo devět let, protože u jezera nikdo nestárne. Věňka věnoval Kirillovi kompas od jeho otce. Všichni tři společně se pak vydali na dobrodružnou cestu, na které pomocí kompasu hledali kouzelné kapradí, které vykvete vždy jednou za sto let.

Kapradí mu poradilo, že je nutno náhrdelník královny rusalek vystavit světlu, aby ztratil svou moc, a to se nakonec stalo. Ze všech rusalek se staly obyčejné dívky a všichni se vrátili domů. Kirill a Věňka se stali nerozlučnými kamarády.

Přestože tato spisovatelka napsala pro děti jen dvě pohádky, se pomalu ale jistě zařadí mezi významné autory dětské literatury. Náměty obou děl jsou zajímavé, protože v nich najdeme problémy dnešních dnů, mezi které patří samota, nezáměr o druhé nebo ztráta blízkého. Tyto negativní situace dětem podává jemnější formou, a to pomocí kocoura zapomnění nebo staré fotografie.

I v těch dvou příbězích však najdeme prvky, které jsou i v klasických pohádkách. Čtenář čte o tajemných postavách, o kouzelných předmětech nebo o čarovných rostlinách, ale zároveň vnímají moderní prvky jako je zapalovač, kompas, které celý děj mění a řadí mezi moderní pohádky. Tím se tyto díla více přibližují dětem a hlavně světu, ve kterém

⁴³ Малышева, А. П. (2019): *Кот забвения*. издательство КосмасГид, Москва, с. 77.

žijí. Oba knižní hrdinové jsou malí chlapci, kteří se nezaleknou překážek a svojí odvahou, vytrvalostí a dobrosrdečností dokážou zlomit kletbu, zahnat zlo a změnit osud a tím se stávají vzorem pro ostatní děti, aby se dívaly okolo sebe a nemyslely jen na sebe.

6. Jevgenij Vsjevolodovič Rudaševskij

Jevgenij Vsjevolodovič Rudaševskij (Евгений Всеволодович Рудашевский) je ruský spisovatel, novinář a cestovatel, který nikdy se nevydá na výlet bez bloku a propisky.

Stručný životopis

Jevgenij Vsjevolodovič Rudaševskij se narodil 20. července 1987 v městě Zelenograd, které se nachází třicet sedm kilometrů severozápadně od Moskvy, do rodiny spisovatelů. Dětství prožil v Irkutsku, v Ulan-Ude, ale také ve vesničkách okolo jezera Bajkal.

K cestování a pěší turistice se dostal jako hoch, kdy ho rodiče brali na výlety okolo jezera Bajkal, do hor a do džungle. Putování mu slouží i teď jako náměty, kam „posílá“ své hrdiny ve svých dílech na dobrodružné výpravy. Také pracoval jako průvodce v cestovní kanceláři.

Povídky psal již od šestnácti let, ale pouze do „šuplíku“. Svou první práci vydal až v devatenácti v nevelkém málo známém časopise.

Střední školu úspěšně dokončil v Irkutsku. Pak nastoupil na Právnickou fakultu v Chicagu, ale po půl roce z této školy odešel a začal cestovat autostopem po Evropě. Své toulky, postřehy z výletů a putování si zapisoval do sešitu a které pak využíval ve svých dílech. Na svá cestování si vydělával jako uklízeč, ale také jako prodavač obrazů.

Po návratu do Ruska se vrací k vědeckému výzkumu a spolupracuje s biology Moskevské státní univerzity, se kterými studoval elementární a racionální chování tuleňů a delfínů. Tyto osobní zkušenosti ho také inspirovaly ke psaní. Zapisuje si nejen své poznatky, ale také vůně a zvuky, které jsou důležité k vykreslení celkové atmosféry.

V roce 2010 se vrací zpět do Moskvy, kde o čtyři roky později úspěšně dokončil Fakultu žurnalistiky Moskevského státního unitárního podniku Ivana Fedorova. Pak šest

let pracuje jako dopisovatel britského časopisu *La Pensee Russe*, ve kterém publikoval své cestovatelské poznámky včetně popisu svých cest po Indii a po Cejlonu.

Seznam ocenění

Tento spisovatel získal mnohá ocenění a diplomy za nejrůznější svá díla. Ty nejvýraznější zde zmíníme:

- 3. místo v celoruské soutěži „Книгуру“ za knihu *Здравствуй, брат мой Бзоу* v roce 2013
- laureát literární soutěže „Золотой Дельвиг“ v nominaci Молодой Дельвиг za knihu *Намаскар: здравствуй и прощай* v roce 2014
- vítěz „Южно-уральской литературной премии“ za knihu *Здравствуй, брат мой Бзоу* v roce 2015
- vítěz šestého ročníku soutěže „Новая детская книга“ za první knihu ze série *Эргегорд – Сумеречный город* v roce 2016
- vítěz v „Международной детской литературной премии имени В. П. Крапивина“ za knihu *Ворон* v roce 2017
- laureát celoruské soutěže „Книгуру“ za knihu *Пожиратель ищет белую сову* v roce 2022

Stěžejní díla (Výběrově)

Jevgenij Rudaševskij se ve svých příbězích orientuje na detektivní příběhy z oblasti Indie, také píše vědecko-naučnou literaturu, kterou publikuje pod zkratkou научпоп. Jeho nejdůležitější díla si zde zmíníme:

- tetralogie Город солнца
 - *Глаза смерти* (2018)
 - *Стопа бога* (2019)
 - *Голос крови* (2019)
 - *Сердце мглы* (2020)

- série Эргегорд
 - *Сумеречный город* (2017)
 - *Старая дорога* (2018)
 - *Забитые руины* (2019)

- série Экстремальный пикник
 - *Костёр* (2018)
 - *Жажда* (2018)
 - *Голод* (2018)
 - *Убежище* (2018)

- *Здравствуй, брат мой Бзоу* (2015)
- *Ворон* (2017)

Город солнца

Город солнца je série dobrodružných knih s detektivním námětem pro děti a mládež. Mladého čtenáře tato tetralogie zaujme svých charakterem, tj. hádankami, hlavolamy, šiframi, nebo skrytými významy.

Hlavní hrdinou je devatenáctiletý chlapec Maxim, student žurnalistiky, který zjistil, že jeho matka prodává starý obraz. Začalo ho to velice zajímat ale jen proto, aby napsal reportáž. Nakonec se zaplete do detektivního pátrání, se kterým mu později začne pomáhat jeho tichá kamarádka Dima, energická a sebevědomá Anja a také Kristýna, se kterou se potkal poprvé, ale Maxim má pocit, že už ji zná věčnost. Maxim a jeho přátelé hledají souvislost mezi zachráněným obrazem Alexandra Berga a zmizení jeho otce. Při pátrání se ocitají velice daleko od domova, a dokonce se vydává do Indie, na ostrov Cejlon, ale také do Peru.

«...К вечеру Максим добрался до Джайпура – «розового города», в котором закон уже больше века обязывал жителей строить дома исключительно из розового камня. Несмотря на это традиционное цветовое однообразие, кварталы здесь были по-индийски цветастыми из-за броских, наклепленных друг

на друга объявлений и рекламных плакатов. Распроцавились с водителем, Максим заторопился в отель. Не хотел оставаться на улице. Стоило выйти из машины и вдохнуть дымную ароматность Джайпура, как интерес к индийской жизни ослаб. Недовольство и тоска по дому только увеличились, когда Максим увидел свой номер на первой этажке – тесную коробку, в котором немудрено однажды проснуться и обнаружить, что ты у себя в постели превратился в страшное насекомое...»⁴⁴

(...K večeru se Maxim dostal do Džajpuru, do růžového města, ve kterém zákon více než století prikazuje obyvatelům stavět své domy výhradně z růžového kamene. Navzdory této tradiční barevné monotónnosti byly zde indické čtvrtě barevné, díky chytlavým reklamním plakátům, které byly nalepeny jeden přes druhý. Nechtěl zůstat venku. Stačilo pouze vystoupit z automobilu a nadechnout se smogu Džajpuru, a pak zájem o indický život zeslábl. Nespokojenost a stesk po domově se zvětšily, když Maxim uviděl svůj stísněný pokoj v přízemí. Jednoho dne se probudíte a zjistíte, že tam nejste sám, ale s děsivým hmyzem...) (přeložila autorka práce)

Экстремальный пикник

Экстремальный пикник je série čtyř knih, které můžeme zařadit mezi vědecko-naučnou literaturu, která nejenom mladého cestovatele divokou přírodou připraví na to, jak se v divočině chovat, ale také jak se zachovat v určitých situacích, které mohou nastat. Knihy jsou přizpůsobené k táborničení svou kroužkovou vazbou. Série se věnuje několika základním tématům, která jsou shrnuta v samostatných dílech, tj. oheň, žízeň, hlad a úkryt.

⁴⁴ Рудашевский, Е. В. (2019): *Город солнца. Стопа бога*. Издательство КосмасГид, Москва, с. 17.

Samotná vyprávění v jednotlivých částech jsou doprovázeny názornými příklady a ukázkami, například jak si nalámat dříví v lese, aby se mohl rozdělat oheň. Tato beletrie pro mládež obsahuje návody a rady, jak se chovat v přírodě, na cestách a čemu se vyvarovat.

První kniha této série uvádí návody, jak rozdělat oheň a jak oheň udržovat, a to v různých situacích, od těch nejjednodušších. Od těch, ve kterých je k dispozici pouze dříví a sirky, až po ty, ve kterých je nutno hledat dříví v lese nebo rozdělat oheň bez pomoci zapalovače a sirek, které se po cestě někde vytratily nebo se na výlet nezapomněly vzít.

Její volné pokračování čtenáře seznamuje s možnostmi hledání vody, její filtrace a vyčištění před tím, než se bude moci pít. Mladým cestovatelům divokou přírodou také doporučuje pít březovou vodu a samotnou kůru břízy použít jako kotlík na ohřátí vody.

V poslední části této série autor ukazuje, jak přežít v divoké přírodě a čtenář se seznamuje s tématem, jak rozdělat oheň v jeskyni.

«...Костёр нужно разводить в глубине пещеры, чтобы дым от него поднимался к своду и выходил наружу. Если вы разведёте костёр у самого входа, дым будет, вопреки вашим ожиданиям, затягиваться внутрь.

Устроившись на валежнике в пещере, прислушиваясь к тому, как где-то в скалах журчат скрытые ручейки, и ожидая, что с минуты на минуту к вам в гости завалится кто-нибудь из лесных обитателей, потешьте себя размышлениями о том, зачем вы вообще променяли домашний уют на это дикое каменное жилище...»⁴⁵

(...Oheň je nutné rozdělat v zadní části jeskyně, aby kouř z něho stoupal ke klenbě a vycházel ven. Pokud rozděláte oheň u vchodu, dým se bude navzdory vašim očekáváním stáčet dovnitř.

Když v jeskyni rozděláte oheň z chrástí, uslyšíte ještě k tomu, jak někde ve skalách hučí skryté potůčky a vy pak čekáte, že vás každou chvíli navštíví někdo

⁴⁵ Рудашевский, Е. В. (2018): *Экстремальный пикник. Убежище*. Издательство КосмасГид, Москва, с. 156.

z lesních obyvatel. Potěšte se úvahami o tom, proč jste vůbec vyměnili svůj útulný domov za divoké kamenné obydlí...) (přeložila autorka práce)

Knihy, které píše spisovatel Rudaševskij, nejsou určeny pro velmi malé čtenáře, protože některé jsou zaměřeny na cestování a táboření a s tím spojené problémy.

Popisuje čtenářům divokou přírodu, její krásu, ale zároveň upozorňuje na její rizika. Mladý člověk se tak učí, jak se chovat v přírodě, jak se stát součástí přírody, jak ji chránit a neničit ji. Čtenář se pak sám stává ochráncem přírody, svého okolí a uvědomuje si, že se vlastně stal ekologem.

Tito čtenáři rádi sáhnou i po dobrodružných knížkách, kde hlavní hrdinové cestují po světě. Společně s nimi poznávají různé země, kultury, města a přírodu, krásy i nástrahy cizích zemí. Povzbuzují zájem o cestování, o archeologii, o historii, o umění, o zeměpis nebo i o cizí jazyky.

Při čtení si děti uvědomují, co je skutečné přátelství, kamarádství, odvaha či čest. Tyto knihy dokážou oslovit dnešní mládež, aby šla za svým cíli, nepromarnila žádnou šanci, prohubovala si své zkušenosti a znalosti a byla opravdovým člověkem, s citem a rozumem.

7. Anastasija Igor'jevna Strokinová

Anastasija Igor'jevna Strokinová (Анастасия Игорьевна Строкина) je mladá ruská dětská spisovatelka, prozaička, básnířka, překladatelka, členka spisovatelů Moskvy a představitelka dětské literatury, která se zaměřuje na psaní filosofických pohádek.

Stručný životopis

Anastasija Igor'jevna se narodila 27. srpna 1984 za polárním kruhem ve vesničce Luostari v Murmanské oblasti. Střední školy navštěvovala v několika městech Ruska. Kromě psaní a překládání se také věnuje hudbě, a to hře na klavír a violoncellu. Tato autorka stále přináší hlavně malým čtenářům nové knihy a příběhy, pořádá besedy a cestuje za svými dětskými čtenáři.

Již od dětství se snažila psát povídky a básničky. V roce 1998, kdy jí bylo 14 let, byla zveřejněna v kišiněvských novinách první její sbírka básní. Později v roce 2003 v časopise *Нева* v №2 byl zveřejněn článek Jeleny Fradkinové, ve kterém byl představen překlad anglické básně od T. S. Eliota do ruského jazyka od spisovatelky Strokinové. V ruském jazyce tato báseň nese název *Гус-театральный кот*.

V roce 2007 ukončila studium na Literárním institutu A. M. Gorkého (Литературный институт имени А. М. Горького) a v roce 2013 studovala na Škole poezie a překladu ve Velké Británii. Od roku 2020 studuje znovu na Literárním institutu A. M. Gorkého, a to doktorské studium.

Seznam ocenění

Spisovatelka je velmi oblíbená a známá mezi dětmi, ale i mezi dospělými lidmi po celém světě, proto získala mnoho cen za svá díla. Mezi její nejznámější ocenění patří tato:

- laureát celoruské ceny „Книгуру“ za nejlepší dílo pro děti a mládež za knihu *Кит плывёт на север* v roce 2015

- nejlepší kniha „Международной книжной ярмарки „Тарки-Тау“ за knihu *Кит плывёт на север* v roce 2015
- laureát ceny „Новая детская книга“ v nominaci „Родная природа“ s úryvkem textu *Совиный волк Бубо* v roce 2016
- laureát Общероссийской литературной премии „Дальний Восток имени В. К. Арсеньева“ v nominaci „Детская проза“ s knihou *Кит плывёт на север* v roce 2019
- diplom na „Международном благотворительном кинофестивале Лучезарный ангел“ за knihu *Девятая жизнь кота Нельсона* v roce 2021

Stěžejní díla (Výběrově)

Anastasija Strokinová při psaní svých knih se nejvíce věnuje žánru filosofické pohádky určeného pro děti. Mezi nejznámější díla Strokinové můžeme uvést tato:

- *Кит плывёт на север* (2015) – filosofická pohádka
- *Совиный волк* (2017) – filosofická pohádka
- *Бусина карманного карлика* (2018) – filosofická pohádka
- *Чайковский. Торжество света* (2020) – biografie Čajkovského pro děti
- *Девятая жизнь кота Нельсона* (2020) – filosofická pohádka
- *Татьяна Маврина. Много всего кругом* (2020) – biografie malířky T. Mavriny pro děti
- *Держиоблако* (2021) – filosofická pohádka
- *Атлас загадочных мест России* (2022) - cestopis

Spisovatelka také překládá z anglického, dánského, francouzského, německého jazyka do ruského jazyka. Například knihu *Tommelise* od spisovatele H. CH. Andersena, kterou přeložila do ruštiny pod názvem *Дюймовочка*.

Кит плывёт на север

Кит плывёт на север je filosofická pohádka s prvky, které přenesou čtenáře do skutečného světa za polární kruh. Byla vydána v roce 2015 v nakladatelství Издательский дом КомпасГид v Moskvě. Již před oficiálním zveřejněním této knihy se rukopis dostal do finále soutěže Mezinárodní dětské literární ceny V. P. Krapivina. Zpracovala zde báje a pověsti národů, které žijí za polárním kruhem.

Knihа vypráví о zeleném малém маморкови, малém бájném „зvířátku“, který musí najít svůj ostrov, aby se stal ochráncem a získal své jméno. S hledáním mu pomáhá velryba, на jejíž hřbetу sedí a pluje oceánem. Během cesty se маморкови zdají sny, ve kterých poznává náповěды, jak ostrov poznat od ostatních. Pokud by nenašel svůj ostrov včas, zkameněl by. Na konci příběhu маморек najde svůj ostrov за polárním kruhem a там se také poprvé маморек dozví i své jméno – Tukum Tagadaa.

Při společné plavbě заžijí маморек a velryba i skutečná dobrodružství. Z vody zachrání topící se zvíře:

«...Незнакомец оказался Диким Лесным Котом – с огромными усами и глазами цвета луны. Он дрожал и что-то бубнил. Из всего мамору смог разобрать только то, что Кота отнесло течением. – Все хорошо, – успокаивал мамору Кота.

– Все плохо, – ответил Кот.

– Но ведь ты остался жив! – мамору с удивлением посмотрел на Кота. – Ты должен радоваться!

– Мне нечему радоваться, – сказал на это Кот. – Я теперь не знаю, куда мне деваться. Когда тебя никто нигде не ждет, тогда тебе и деваться некуда.

– Как это понимать? – поинтересовался Кит. – Что там у вас происходит на борту?

– Да вот, – сказал мамору. – Кот плачет и не знает, куда ему теперь деваться.

– Все потому, – сквозь слезы пробормотал Кот, – что я разозлился на Мыша и сказал, что больше не хочу его видеть, взял бревно и пустился вплавь – на другой остров...»⁴⁶

(...Neznámý, jak se ukázalo, byl divoký lesní kocour s dlouhými vousky a očima v barvě luny. Třásl se a cosi mumlal. Ze všeho mamorek rozuměl jen to, že kocoura odnesl proud.

„Všechno je v pořádku,“ chlácholil mamorek kocoura.

„Všechno je špatně,“ odpověděl kocour.

„Ale vždyť jsi zůstal naživu,“ mamorek se s údivem podíval na kocoura. „Musíš se radovat!“

„Nemám se z čeho radovat,“ řekl na to kocour. „Teď nevím, kam mám jít. Když tě nikdo nikde nečeká, tak i ty nemáš kam jít.“

„Jak tomu mám rozumět?“ zajímala se velryba. „Co se tam u vás na palubě stalo?“

„No tak,“ řekl mamorek. „Kocour pláče a neví, kam má nyní jít.“

„Vše je proto,“ zamumlal přes slzy kocour, „že jsem se rozzlobil na myšáka a řekl, že ho více nechci vidět. Vzal jsem kládu a začal jsem plavat na druhý ostrov...“ (překlad autorka práce)

Na každém ostrově ze snu žijí svérázné bytosti, jako velký obr, ale i lidé. Prostřednictvím těchto postav má každý ostrov své poselství, a hluboké myšlenky. Ukazuje nepřátelství, zradu, nenávisť, závist, ale zároveň přátelství, odvalu, lásku i sebeobětování. Sny se prolínají i ve skutečnosti, a čtenáře nutí přemýšlet o sobě, o životě a o světě.

Tato kniha je určena pro děti, ale i dospělí v ní nacházejí zálibení pro svou jemnost a zároveň hloubku. Dílo je možné přirovnat k *Malému princovi* od Antoina de Saint-Exupéryho, protože mají společné znaky, i když se každý z nich odehrává jinde.

⁴⁶ Строкина, А. И. (2016): *Кит плывёт на север*. Издательство КосмасГид, Москва, с. 41.

Совиный волк

Совиный волк je také filosofická pohádka, která se odehrává též za polárním kruhem. Částečně můžeme tuto knihu považovat za autobiografické dílo Anastasiji Igor'jevny a částečně za imaginární pohádku, protože autorka žila za polárním kruhem a dokázala vnímat tamní krajinu a život v ní. Ve skutečnosti „совиный волк“ je živočich, který je vymyšlený samotnou autorkou a ve volné přírodě se s ním nikdy nesetkáme. V knize přichází vlk Bubo k dívce, které vypráví nejrůznější příběhy. Naučí dívku si všimnout přírody okolo sebe. Po přečtení této knihy se čtenář dokonce snaží získat ještě další informace a zajímavosti o dalekém severu, o jeho přírodě, ale také o tamějších obyvatelích.

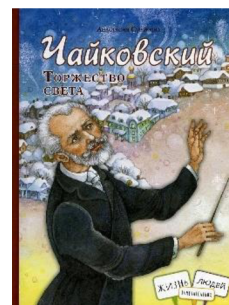
Бусина карманного карлика

Бусина карманного карлика je další filosofická pohádka, jejíž hrdiny jsou postavy fiktivní, tak i postavy, které skutečně žily. Hlavními hrdinkami jsou dvě neobyčejné dívky, které jsou si podobné jako „polární den a polární noc“. V příběhu se setkáme i se zvířaty, která jsou zvláštní, například neobyčejný pes Lille nebo ptáček, připomínající svým vzhledem sněhovou kouli.

Чайковский. Торжество света

Книга *Чайковский. Торжество света* není filosofická pohádka, ale umělecká autobiografie Petra Iljiče Čajkovského určená pro děti. Od první kapitoly se čtenář seznamuje s životem slavného ruského skladatele, popisuje jeho život od dětských let až do jeho smrti, kde žil, co tvořil a co během života prožíval. Knihu doplňují velmi pěkné ilustrace.

«...Почти на 130 лет Первый концерт пережил своего создателя: каждый день кто-то в мире играет или слушает его, а, значит, музыка продолжается!»

Пианист, который решится исполнить Первый концерт, должен быть не только виртуозом, но и философом — тем, кто задаёт сложные вопросы, кто задумывается о начале и конце жизни, об истории и времени...

Петру Ильичу нравилось преподавать — он помогал ученикам, поддерживал их. Многие потом стали большими артистами и музыковедами. Однако Чайковский всё же решил уйти из консерватории — чтобы ничто не отвлекало от творчества...»⁴⁷

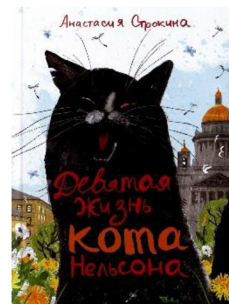
(...Dílo *První koncert* přežilo svého tvůrce téměř o 130 let. Každý den ho na světě někdo hraje nebo poslouchá, a to znamená, že jeho hudba žije! Klavírista, který se rozhodne zahrát *První koncert* musí být nejenom virtuóz, ale i filozof, ale také ten, kdo pokládá složité otázky, kdo přemýšlí o začátku a konci života, o historii i o čase...

Petr Iljič rád učil, pomáhal studentům a podporoval je. Mnozí z nich se poté stali velkými umělci a hudebními vědci. Čajkovský se přesto rozhodl, že opustí konzervatoř, aby ho nic nerušilo od tvorby...) (překlad autorka práce)

Je to příběh, který Čajkovského ukazuje jako obyčejného, ale citlivého člověka s velkým srdcem, který do svých děl vkládal filosofické myšlenky o životě, své city, své nálady, smutek i radost. Autorka nenásilnou formou napsala život velkého skladatele a ukázala dětem, že svou pílí a vytrvalostí lze dosáhnout úspěchů v životě. Kniha je doplněna i o CD, aby si čtenář mohl jeho vynikající hudbu poslechnout.

Девятая жизнь кота Нельсона

Kniha *Девятая жизнь кота Нельсона* je určena dětem od šesti let a vypráví o mluvícím kocourovi, který je svým pánem, ale zbývá mu jen poslední devátý kočičí život. Seznámí se s chlapcem Váňou, se kterým si rád povídá. Chlapec kocoura pojmenuje podle anglického admirála Nelsona a začnou se společně toulat ulicemi Petrohradu. Navzájem si pokládají zvědavé otázky, na které hledají

⁴⁷ Строчкина, А. И. (2020): *Чайковский. Торжество света*. Книжный дом Анастасии Орловой, Москва, с. 17.

odpovědi, společně se radují i truchlí. Každý z nich má vlastní cíl a na konci oba najdou to, co hledali.

Malé čtenáře autorka dokáže zaujmout nejenom dějem, ale i popisem hlavního zvířecího hrdiny:

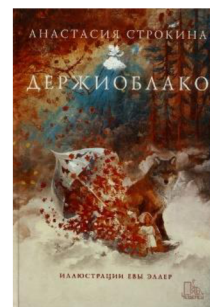
«Однажды у моего дома я встретил кота. Чёрного-пречёрного, нечёсаного, с длинными усами-лесками, большими мохнатыми лапами и слепым белым глазом. Его хвост, похожий на сухую кривую ветку, тянулся к небу...»⁴⁸

(Jednou jsem u mého domu potkal kocoura. Černočerného, neučesaného, s vousky jako vlasec, velkými huňatými tlapami a slepým bílým okem. Jeho ocas, který byl podobný suché křivé větvičce, se natahoval k nebi...) (překlad autorka práce)

Je to něžný příběh o nově vzniklém přátelství, kde jeden poznává druhého. Na světlo světa vyplouvá opět odvaha, kamarádství, láska, ale zároveň poučení a moudrost v otázkách a odpovědích.

Держиоблако

Velmi zajímavá je tato kniha, protože jedním z hlavních hrdinů je nečekaně živá hromada peří a listí, která jednoho pozdního večera žádá lékárníka Mistra Moona o jídlo (má velmi ráda med, rýži a rozinky), ale ten neví, co jí nabídnout. Lékárník ji pojmenuje Platón podle starověkého řeckého filosofa. Platón je všímavý a zjistí, že lidé se všeho bojí. Mistr Moon vyzve právě Platóna, aby objevil lék na strach, který může najít u tajemného obra Děržioblaka, který žije vysoko v horách. Hlavním společníkem Platóna na cestě za obrem se stane vlkolišák Avgust.

Kniha je doplněna kouzelnými obrázky od Jevy Elljerové, které příběhu dodávají neskutečnou eleganci a noblesu. Děti tak snadněji vplují do světa fantazie.

⁴⁸ Строчкина, А. И. (2020): *Девятая жизнь кота Нельсона*. Издательство Росмэн, Москва, с. 4.

Атлас загадочных мест России

Атлас загадочных мест России je nejnovější kniha Anastasii Strokinové pro děti od šesti let. Tentokrát se jedná o cestopisnou knihu, která čtenáře seznamuje s neobyčejnými a tajemnými místy Ruské federace.

Hlavní hrdinkou je dívka, která se jmenuje Varre. Na začátku samotné knihy se čtenář dovídá, proč se dívka takto jmenuje:

«...Меня зовут Варрэ. На нашем северном языке это означает «гора». Странное имя, конечно, придумал мне дедушка. Но я привыкла. И даже полюбила его!...»⁴⁹

(... Jmenuji se Varre. V našem severském jazyce to znamená „hora“. Zvláštní jméno, to je pravda, ale vymyslel ho dědeček. Já jsem si ale zvykla. A dokonce jsem si ho oblíbila!...) (překlad autorka práce)

V knize se čtenář dovídá, že dívka Varre pochází ze severského národa, který žije na břehu řeky Il'majok. Od svého dědečka dostává blok s čistými listy. Z tohoto dárku je dívka ze začátku velice rozpačitá, neboť její sestry dostaly mnohem cennější dárky. Ale jednoho deštivého dne si Varre uvědomila, že dědeček jí daroval to nejcennější, co mohl – snění, cestování a život plný záhad.

Varre a její kouzelný sob se vydávají společně na cestu plnou dobrodružství. Například navštěvují břehy záhadného jezera Sejdozero, kde žije obr, ale také pobývají ve městě Jekatěrinburgu, kde objevují velice starý dům...

Jednotlivá díla této mladé, ale nadané autorky jsou určeny především dětem, ale i dospělí čtenáři si najdou dílo, které je zaujme. Často slouží k zamyšlení, ukazují záporné i kladné lidské vlastnosti, se kterými se denně setkáváme. Děti pomocí kouzelných a tajemných postav si uvědomí, co je na světě důležité. Autorka vkládá do svých příběhů skrytou moudrost, která pomalu vyplouvá na denní světlo, aby ovlivnily

⁴⁹ Строкина, А. И. (2022): *Атлас загадочных мест России*. Издательство МИФ, Москва, с. 3.

čtenáře. Filosofické pohádky, na které se především zaměřila, se těší stále více čtenářského zájmu a jsou často zpracovány i jako divadelní hra.

8. Natal'ja Vasil'jevna Ščerbová

Natal'ja Vasil'jevna Ščerbová (Наталья Васильевна Щерба) je ukrajinská spisovatelka, která píše rusky. Zaměřuje se na tvorbu pro děti, ale především pro teenagery. Píše fantastické příběhy, ale hlavně příběhy fantasy, které mají základ v pohádkových motivech nebo bájích.

V některých dílech se tyto žánry prolínají a vznikají zajímavá díla, která dokážou oslovit mnohé čtenáře. Podle slov Natal'ji Vasil'jevny je fantastika pro mládež ten pravý žánr, ve kterém se vždy nalezne něco, o čem lze mluvit, diskutovat, ale také snít a vyprávět.

Stručný životopis

Natal'ja Vasil'jevna se narodila v roce 1981 v Bělorusku ve městě Molodečno. Velkou část svého života strávila ve městech bývalého SSSR. Jedním z měst, ve kterém spisovatelka žila, byla Jaroslavl'. V té také navštěvovala školu a zde se také u ní poprvé projevil tvůrčí schopnosti a toužila se stát animátorem, protože celé dny malovala. Jako teenager se Natal'ja Vasil'jevna začala zajímat o četbu knih a také začala psát své první příběhy. Ty prezentovala před svými spolužáky, u kterých se jí dostalo velkého obdivu.

Poté Natal'ja Ščerbová odjela na Ukrajinu, kde nastoupila na Kyjevskou univerzitu lehkého průmyslu. Od druhého ročníku studovala technologii designu a začala psát svůj první román o nebojácných ninjích. Ve čtvrtém ročníku se rozhodla, že školu nedokončí. Živila se jako kostymérka v divadle, ale její největší vášně, psaní příběhů, se stalo její životní náplní.

Dnes spisovatelka žije v ukrajinských Karpatech, ve městě Ivano-Frankovsko, a plně se věnuje psaní knih. Mezi její záliby patří malování a sbírání sošek sov.

Seznam ocenění

Mezi nejznámější ocenění, na které může být tato spisovatelka hrdá jsou:

- cena „Alisa“ za sérii Časodějové v roce 2012
- knižní prémie „Рунета“ za knihu *Прыжок над звездами* v roce 2016

Stěžejní díla (výběrově)

Natal'ja Vasil'jevna Ščerbová je známá svými několika sériemi knih. Mezi její významná díla můžeme zařadit tato:

- цикл Часодеи (série Časodějové)
 - *Часовой ключ* (2011) (přeloženo do češtiny: *Klíč k času*, 2016, nakladatelství Fragment)
 - *Часовое сердце* (2011) (přeloženo do češtiny: *Srdce času*, 2017, nakladatelství Fragment)
 - *Часовая башня* (2012) (přeloženo do češtiny: *Hodinová věž*, 2017, nakladatelství Fragment)
 - *Часовое имя* (2013) (přeloženo do češtiny: *Číselné jméno*, 2018, nakladatelství Fragment)
 - *Часограмма* (2014) (přeloženo do češtiny: *Časogram*, 2018, nakladatelství Fragment)
 - *Часовая битва* (2015) (přeloženo do češtiny: *Koruna času*, 2019, nakladatelství Fragment)
- цикл Чародол (série Čarodol)
 - *Чародольский браслет* (2015) (přeloženo do češtiny: *Magický náramek*, 2018, nakladatelství Fragment)
 - *Чародольский князь* (2015) (přeloženo do češtiny: *Karpatský kníže*, 2019, nakladatelství Fragment)
 - *Чародольский град* (2015) (přeloženo do češtiny: *Ztracené město*, 2019, nakladatelství Fragment)

- цикл Лунастры (série Lunasterové)
 - *Прыжок над звездами* (2016) (přeloženo do češtiny: *Skok nad hvězdami*, 2020, nakladatelství Fragment)
 - *Полёт сквозь камни* (2017) (přeloženo do češtiny: *Let přes kameny*, 2021, nakladatelství Fragment)
 - *Шаги в пустоте* (2018) (přeloženo do češtiny: *Krok do prázdna*, 2022, nakladatelství Fragment)
 - *Танец белых карликов* (2019)

- цикл Финиста (série Finista)
 - *Сонный дом* (2021) (přeloženo do češtiny: *Dům snů*, 2023, nakladatelství Fragment)

Часодеи

Časodějové je série šesti knih, kterou autorka nemohla dlouho vydat, protože žádné nakladatelství nejevilo zájem o vydání. Z tohoto důvodu se Natal'ja Vasil'jevna přihlásila do soutěže, kterou pořádalo moskevské nakladatelství Rosman. Konkurence zde byla veliká, ale vyhrála ji. Nakladatelství Rosman ji zafinancovalo vytištění série Časodějové, se kterou se pak stala slavnou a vyhledávanou spisovatelkou nejenom v Rusku.

Pro samotnou autorku je takto série neobyčejná, protože v ní spojuje tři důležité otázky, a to co je přátelství, co je správné a co je čas. Sama spisovatelka říká, že: „*v mém románu (v prvním díle) je čas magický prvek, zatímco v ostatních dílech je často vnímán jako destruktivní síla.*“⁵⁰

V ději této série můžeme vnímat tajuplné mýty a legendy, protože spisovatelka se snažila vložit z každé slovanské země alespoň kousek její duše. V jednom díle objevíme český orloj, který hraje důležitou roli v měnícím se čase.

⁵⁰ Stránská, K. (2016): „*Popelku si pouštíme každé Vánoce,*“ přiznává Natalja Ščerba. In: <http://www.klubknihomolu.cz/134206/popelku-si-poustime-kazde-vanoce-priznava-natalja-scerba/> (24. 8. 2022).

Главнi hrdinkou je dívka Vasilisa.

«...У нее были красивые огненно-красные крылья. Василиса взмахнула ими - вышло это абсолютно легко, будто она летала всю жизнь. Дивное, невесомое ощущение возникло в самой ее душе, поднимаясь легкими толчками, вскружило счастьем голову. Василиса взмывала все дальше и дальше, ввысь, наслаждаясь удивительным чувством – радостью свободного парения.

Пушистые облака неожиданно сменились звездами, дружелюбно мерцающими вдалеке...

И вдруг в мягкой бархатной темноте вспыхнули тысячи огненных лестниц, они заслонили собою все небо. Василиса растерялась и не знала, куда же ей лететь: крылья опалил жар, идущий от пламени тысяч ступенек, стало трудно дышать.»⁵¹

(... Měla krásná ohnivě červená křídla. Vasilisa s nimi mávnula, povedlo se to velice lehce, jako kdyby létala celý život. Nádherný, lehoučký pocit v její duši, když vzlétla lehkými pohyby, až se jí zatočila hlava štěstím. Vasilisa stoupala výš a výš, užívala si úžasného pocitu, radosti z volného pohybu.

Nadýchaná oblaka se nečekaně vystřídala s hvězdami, které v dáli přátelsky blikaly.

Náhle v měkké sametové tmě vzplály tisíce ohnivých schodů, které zastínily celé nebe. Vasilisa se ztratila a nevěděla, kam má letět. Křídla jí spálil žár, který vycházel z plamenů tisícovky schodů, a bylo těžké dýchat.) (překlad: autorka práce)

V první knize *Klíč času* se čtenář seznámí s dvanáctiletou Vasilisou Ohnivou. Ta nikdy neviděla svoje rodiče a žila jen se starou kmotrou. Přesto jednou za ní přijel její bohatý otec a vzal ji do svého velkého domu. Zde se setkává se svými čtyřmi sourozenci, ale nikdo z rodiny ji nemá rád. Později, když jednoho dne za otcem přijde návštěva, je svědkem toho, že v knihovně otáčejí ručičkami u hodin a následně procházejí stěnou. Vasilisa je následuje. Ocítá se ve velkém zámku, kde zaslechne otcův rozhovor. Zjišťuje, že existují dva světy, svět Země a svět Eflara, což je svět hodinářů-kouzelníků-časodějů.

⁵¹ Щерба, Н. В. (2011): *Часодеи. Часовой ключ*. Издательство Росмэн, Москва, с. 32.

Časodějové vkládají velkou naději do šarlatového květu, který vykvete jednou za tisíc let a který splní přání. Předpokládá se, že splní jen přání, které prohloubí propast mezi oběma světy. Jenom mladých časodějů, kteří vlastní po jednom klíči, a proto se mohou dostat k šarlatovému květu. U Vasilisy se projevují největší časodějné schopnosti a vlastní černý klíč. Na konci příběhu prvního dílu dívka spěchá do hodinového kruhu, kde bojuje s Elenou Mortinovou. Vasilisa vyhrává a hodinový kruh se začíná znovu otáčet a pohybovat.

V dalších díle Vasilisa se poznává se svým kamarádem Fešem Dragocijem a zažívají nejrůznější dobrodružství. Společně se pokoušejí zabránit přiblížování dvou světů, Ostaly a Eflary, k sobě a tím jejich zkáze. Naši hrdinové jsou zavedeni do nebezpečné časové propasti, kde je čekají další překvapení a nástrahy.

titulní strany ruského vydání

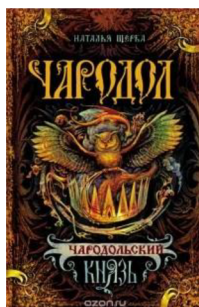
titulní strany českého vydání

Чародол

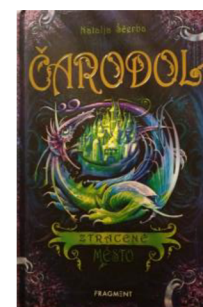
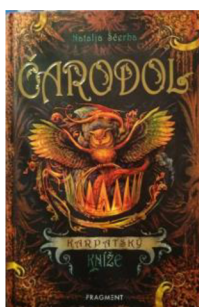
Čarodol je název série knih, ve které čtenář hned v prvním díle poznává hlavní hrdinku Taťanu, která v dědictví po prababičce získává stříbrný náramek ve tvaru ještěrky. Náramek je kouzelný, a tak ihned po navléknutí se Taťana ocitá v kouzelném světě mágů. V průběhu svého studia ve škole pro vědmy zjišťuje, že právě tento náramek jí zaručil, že je předurčena, aby mohla navštívit karpatského knížete. Zároveň se dovídá, že náramek ztratí svou nadpřirozenou sílu, když ho daruje.

V druhém díle Taťana odjíždí z Karpat do Anglie, protože si myslela, že tak navždy uteče před nepřáteli. V Anglii získala své magické jméno Kavé Lzard, ale také další schopnosti a nové přátele. Z nenadání se však musí ihned vrátit do Karpat a má se stát novou strážkyní koruny knížat.

Její dobrodružství pokračuje v závěrečném třetím díle, kde Taťana získává od čarodolského knížete zlatý klíč, který je kouzelný. Pustí se do další záhady, nalézt zmizelé město Zlatohrad, hlavní město Čarodolu, ale také zachránit nejen kamaráda Alexeje, ale také Karpaty před zkázou.

titulní strany ruského vydání

titulní strany českého vydání

Лунастеру

Lunasterové je série knih, která vypráví o tom, že na planetě Zemi žijí tři rasy – lidé, Asterové a Lunojasní.

Hlavní hrdinkou je dívka Celestina, která se po příchodu do města seznámí s chlapcem Timem. Tim trávil většinu času v boji s Alexem, ale také běháním po střechách budov. Když byla Celestina přítomna, tak hvězdy nebyly vzdáleny tak daleko a Měsíc se ukázal ve své nové podobě, v novém a tajemném světle.

Během svých dobrodružství čeká Celestinu, Tima a Alexe láska, nenávisť, ale i objevy. Ocitají se také v Praze i v Benátkách. Přijali též pozvání na obřad Lunojasných, a dokonce se setkají s mystickým drakem.

Je zajímavé, že na začátku některých kapitol jsou uvedeny úryvky z písní sovětské a ruské rockové skupiny „Агата Кристи“, které nevázaně vytvářejí úvod do daného textu.

titulní strany ruského vydání

titulní strany českého vydání

Финиста

Сонный дом (v českém vydání – *Dům snů*) je první kniha nové série, kterou Natal'ja Ščerbová v současnosti píše. V prvním díle se čtenář seznamuje s dívkou Finou, která od dětství trpí tím, že dokáže usnout i na několik dní, a nikdo nechápe, proč se toto děje. Fina se však během spaní přenáší do druhého světa, ve kterém se jednoho dne ocitne na narozeninové oslavě Domů snů.

Během snů zažívá mnohá dobrodružství:

«...Зато Фини продолжала творить собственные сны. Отрастив крылья, она летала в сновидениях вместе с фантастическими птицами, а потом танцевала со звездами вокруг Луны, спящей под жемчужно-белым одеялом. Плавала в море с говорящими дельфинами, бегала в догонялки с фарфоровой

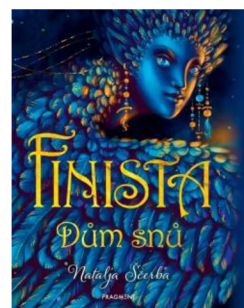
посудой или слушала вместе с крошечными феями, как большой и грустный лев, сидящий на валуне посреди озера, играет на флейте.»⁵²

(...Fini si dále vytvářela vlastní sny. Poté, co si nechala narůst křídla, létala ve svých snech společně s fantastickými ptáky, a poté tancovala s hvězdami okolo Měsíce, který spal pod perleťově-bílou přikrývkou. Plavala v moři s mluvící delfiny, hrála na honěnou s porcelánovým nádobím nebo poslouchala společně s malými vílami jak velký a smutný lev sedící na balvanu uprostřed jezera hraje na flétnu.) (přeložila autorka práce)

Samotná kniha začíná zajímavým citátem, který stojí za zastavení a zamyšlení: «Реальность – это ещё один сон. Сон – это ещё одна реальность.»⁵³ (Realita je ještě jeden sen. Sen je ještě jedna realita.) (překlad autorka práce)

titulní strana ruského vydání

titulní strana českého vydání

Knihy spisovatelky Natal'ji Šcerbové jsou určeny především pro náctileté, ale často se do příběhu začtou i dospělí. Jsou protkány tajemnem, které slouží dobru nebo zlu, které stále láká čtenáře. Příběhy jsou často zasazeny do míst, kde se od nepaměti do dnešních dnů vyprávějí pohádky, pověsti a báje zahalené závojem kouzel a čar. Takovým místem jsou i Karpaty, které spisovatelka dobře zná. Vysoké hory, husté lesy a hluboké hvozdy dávají velké možnosti pro fantazii a představivost.

Hlavní postavou je nejčastěji dívka, která je obdařena magickými schopnosti, a předměty, které využívá ke konání dobra. Ač na začátku příběhu je nenápadná

⁵² Щерба, Н. В. (2021): *Финиста. Сонный дом*. Издательство Росмэн, Москва, с. 41.

⁵³ Щерба, Н. В. (2021): *Финиста. Сонный дом*. Издательство Росмэн, Москва, с. 4.

a nevýrazná, v průběhu děje se z ní stává silná osobnost, která překonává nejrůznější překážky svými silami a schopnostmi. Je vzorem pro mnohé děti, které si tak často uvědomí, že svou pílí a snahou mohou dosáhnout svých snů a přání. Na jednotlivých postavách autorka ukazuje, že se člověk nemá vzdávat, utíkat před problémy, ale především věřit v sebe a ve své schopnosti, protože často umíme více, než si myslíme.

Každý příběh je protkán nejenom tajemnem, ale také všude přítomným přátelstvím, které je součástí života. Čtenář si pak uvědomí, jak jsou důležití kamarádi a jak je s nimi život bohatší a pestřejší. Skutečný kamarád se těžko hledá, ale když se najde, pak i neřešitelné problémy se promění v pouhé maličkosti.

9. Andrej Aleksejevič Usačov

Andrej Aleksejevič Usačov (Андрей Алексеевич Усачёв) se řadí mezi nejznámější a nejpopulárnější spisovatele dětské literatury v Rusku. Není pouze prozaikem, ale také je scénárista animovaných filmů pro děti, moderátor v rádiu, básník a dramatik. Jeho knihy se vydávají znovu a znovu a mezi dětmi jsou velmi oblíbené.

Stručný životopis

Andrej Aleksejevič Usačov se narodil 5. července 1958 v Moskvě. Jako mladík psal básně během návštěv hudebně-vokálního souboru, ve kterém působil jako bubeník.

Začal studovat Moskevskou univerzitu elektrotechniky, kterou ale ve čtvrtém ročníku ukončil, a přestoupil na Filosofickou fakultu Kaleninské státní univerzity, která je dnes známá pod názvem Tverská státní univerzita. Tu již úspěšně dokončil se závěrečnou prací, která se věnovala Poetice básni pro děti od Daniila Charmsa (ruský básník, spisovatel a dramatik 20. století).

Svou tvorbu začal publikovat v časopise *Мурзилка* v roce 1985. Také pomáhal při tvorbě časopisů *Пионер*, *Весёлые картинки* nebo v časopisu *Крокодил*. Publikoval v nich své fejetony, humoresky a básně. V dobu pracoval jako domovník, hlídač nebo zaměstnanec divadla.

Svůj první debut vydal v roce 1990. Jednalo se o sbírku básní s názvem *Если бросить камень вверх*. O rok později se stává členem Svazu básníků.

Několik let pracoval jako scénárista v divadle, které připravovalo programy pro děti, ale přesto velice se rychle stal známým ruským spisovatelem pro děti a mládež. Populární je i ve světě, protože jeho knihy jsou přeloženy do několika jazyků, například do japonštiny, ukrajinštiny, polštiny a srbštiny. Jeho básně jsou často doprovázeny hudbou, kterou pro něho napsali proslulí ruští skladatelé (Teodor Jefimov, Pavel Ovsjannikov), ale také on sám. Zajímavostí je také to, že Andrej Aleksejevič Usačov

pojmenoval jedno ruské nakladatelství, které vydává knihy pro děti a mládež. Řeč jde o ruské nakladatelství *Самовар*.

Seznam ocenění

Tento spisovatel získal několik ocenění:

- první místo v celoruské soutěži mladých spisovatelů pro děti za sborník básní *Если бросить камень вверх* v roce 1990
- laureát Общероссийской литературной Премии „Дальний Восток им. В. К. Арсеньева“ v nominaci „Проза для детей“ za knihu *Волшебная Колыма* v roce 2020

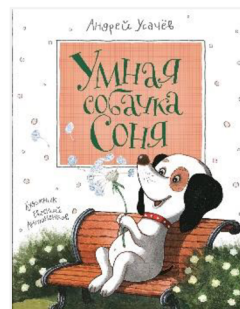
Stěžejní díla (výběrově)

Andrej Usačov píše knihy pro děti a mládež a jsou stále velmi oblíbené. Zmíníme několik jeho zásadních děl:

- *Волшебная Колыма* (2019)
- *Школа снеговиков* (2008)
- *Приключения в зоопарке* (2016)
- *Умная собачка Соня* (1996)
- *Дневник умной собачки Сони* (2018)
- *Азбука умной собачки Сони* (2017)
- *Знаменитая собачка Соня* (2017)

Умная собачка Соня

Умная собачка Соня je nejznámější kniha ruského spisovatele, kterou poprvé vydal v roce 1996. Dodnes existuje několik vydání této knihy.

Hlavní hrdinou veselých příběhů je neobyčejný pejsek Soňa, který umí přemýšlet, ale také mluvit. Díky svému umu nalézá únik ze situací, které vzniknou. O tom, kde a s kým fenka bydlí, jak vypadá, se čtenář dovídá na začátku příběhů.

«В одном городе, на одной улице, в одном доме, в квартире номер шестьдесят шесть, жила-была маленькая, но очень умная собачка Соня. У Сони были чёрные блестящие глаза и длинные, как у принцессы, ресницы и ещё аккуратный хвостик, которым она обмахивалась, как веером.

А ещё у неё был хозяин, которого звали Иван Иванович Королёв.

Поэтому живший в соседней квартире поэт Тим Собакин и прозвал её королевской дворняжкой...»⁵⁴

(V jednom městě, v jedné ulici, v jednom domě v bytě číslo šedesát šest, žil, byl malý, ale zato velice šikovný pejsek Soňa. Soňa měla černé blyštivé oči, dlouhé řasy jako princezna, a ještě upravený ocásek, se kterým se ovívala jako vějířem.

Ještě měla páníčka, který se jmenoval Ivan Ivanyč Koroljov a ve vedlejším pokoji bydlel básník Tim Sobakin, který ji nazval královským voříškem...) (překlad autorka práce)

Veškeré příběhy, které Andrej Aleksejevič o této fence napsal, si mohou čtenáři přečíst v knize *Всё-всё-всё об умной собачке Соне*. V tomto sborníku jsou obsaženy knihy: *Умная собачка Соня*, *Знаменитая собачка Соня*, *Дневник умной собачки Сони*, *Азбука умной собачки Сони*. Samotné příběhy fenky Soni doprovází ilustrace Jevgenija Antoněnkova.

⁵⁴ Усачёв, А. А. (2016): *Умная собачка Соня*. Издательство Росмэн, Москва, с. 5.

Podle této knihy existují dvě řady stejnojmenného animovaného filmu z roku 1991.

Приключения в зоопарке

Hlavními hrdiny těchto veselých příběhů z knihy *Приключения в зоопарке* jsou zvířecí kamarádi ze zoologické zahrady, kteří zažívají spolu nejrůznější dobrodružství. Mezi nimi byl ježek Vovka, zebra Věra, tygr Kuz'ma Jegoryč, pštrosice Emma a další.

«Однажды директор зоопарка Лев Павлыныч Комаров пригласил известного художника Васина написать его портрет. Художник Васин пришёл в кабинет директора с мольбертом, холстом, свёрнутым в трубочку, и складной табуреткой. Он поставил мольберт, развернул холст, а на табуретку посадил директора Льва Павлыныча. Но только взял кисть и приготовился рисовать, как в кабинет прибежал запыхавшийся ёжик Вовка...»⁵⁵

(Jednou ředitel zoologické zahrady Lev Pavlynyč Komarov pozval významného umělce Vasina, aby nakreslil jeho portrét. Malíř Vasin přišel do kanceláře ředitele s malířským stojanem a plátnem, které měl stočené do ruličky, ale také s rozkládací židlí. Postavil malířský stojan, rozvinul plátno a na židličku posadil ředitele L'va Pavlynyča. Jakmile si vzal štětec a chtěl malovat, tak do kanceláře přiběhl udýchaný ježek Vovka...) (přeložila autorka práce)

Příběhy spisovatele Usačova jsou plné něhy, roztomilosti, humoru, ale i fantazie. Jsou určeny hlavně malým dětem, ale radost udělají i starším čtenářům, nebo dospělým, protože děje se odehrávají v současné světě a na místech, které jsou skutečné.

⁵⁵ Усачёв, А. А. (2016): *Приключения в зоопарке*. Издательство Clever, Москва, с. 5.

Jeho hrdinové jsou především zvířátka, která se chovají jako lidé, a hlavně jako děti. Jsou stejní ve svých nápadech, chování a myšlení. Děti se s nimi snadno ztotožňují, hlavní hrdinové se stávají jejich vzory a často pak čtenáři napodobují jejich chování.

Postavy v knihách zažívají různá dobrodružství, která malým čtenářům ukazují situace, do kterých se mohou dostat a snaží se jim naznačit vhodné řešení. Děti tak mohou snadněji reagovat na různé situace, ve kterých se ocitnou.

Zvířátka z příběhů něžně, ale zároveň důrazně ovlivňují myšlení čtenářů, kteří pak dokážou o ději přemýšlet a vyprávět o nich.

10. Stanislav Vladimírovič Vostokov

Stanislav Vladimírovič Vostokov (Станислав Владимирович Востоков) je ruský spisovatel píšící pro děti, básník, novinář a přírodovědec, jehož život je od dětství svázán s přírodou.

Stručný životopis

Stanislav Vladimírovič Vostokov se narodil 1. 4. 1975 v Taškentě, hlavním městě Uzbekistánu. Chodil do školy s rozšířenou výukou anglického jazyka a v roce 1989 nastoupil na Taškentské umělecké učiliště P. P. Běnkova, které úspěšně ukončil v roce 1993.

V dětství Stanislav Vladimírovič velmi rád četl knihy o zvířatech spisovatelky Věry Čaplinové, která sama pracovala v zoologické zahradě.

Když byl žákem prvního stupně, matka ho přihlásila do soutěže dětského literárního tvoření, kterou pořádaly noviny *Пионер Востока*. Stanislav Vladimírovič napsal pohádku o žábě, které létala letadlem. I přes to, že jeho pohádka nebyla vybrána k vytištění, jeho zájem o živou přírodu a o psaní knih o zvířatech nezanikl. Již v roce 1989 se stal jedním ze zaměstnanců Taškentského zooparku.

V září 1995 se zúčastnil stáže v zoologické zahradě Durrella ve Velké Británii. Pracoval tam čtyři měsíce a po celou dobu si vedl deník ošetřovatele, ze kterého čerpal náměty k napsání některých svých knih.

Hlavní téma děl Stanislava Vostokova je příroda a zvířata. Je jeden z mnoha současných autorů, kteří pokračují v tradici této populární dětské literatury. Hodně cestuje po zemi, zúčastňuje se literárních akcí, setkává se s mladými čtenáři ve školách, v dětských domovech, v klubech a v knihovnách. Byl pozván také na setkání s dětmi do Německa, Finska nebo na Kubu.

V současné době píše knihy, ale také pořádá nejrůznější besedy pro děti, na kterých si s nimi povídá o svých knihách, o zvířatech, o vztahu k nim a o ekologii, kterou do svých příběhů schovává.

Seznam ocenění

Tento současný ruský spisovatel pro děti a mládež získal několik ocenění a cen za svá díla:

- cena „Алые Паруса“ za knihu *Остров, одетый в джерси* v roce 2006
- mezinárodní dětská literární cena „Заветная мечта“ v nominaci „Nejlepší dílo o zvířatech a živé přírodě“ za knihy *Московский зоопарк. Заметки служителя* a *Остров, одетый в джерси, или Специалист по полуобезьянам* v roce 2007
- cena v celoruské soutěži „Книгуру“ za knihu *Фрося Коровина* v roce 2013
- cena v „Международной детской литературной премии В. П. Крапивина“ za knihu *Фрося Коровина* v roce 2014
- cena „С. Я. Маршак“ za knihu *Рябиновое солнце* v roce 2014
- cena v celoruské soutěži „Книгуру“ za knihu *Криволатич* v roce 2015
- laureát soutěže knižní ilustrace „Образ книги“ v nominaci „Nejlepší ilustrace v díle pro děti a mládež“ za knihu *Кум королю* v roce 2016
- cena v celoruské soutěži „Книгуру“ za knihu *Брат-юннат* v roce 2019
- laureát soutěže v básních „Кора-стих 2021“ za cyklus básní *Жук Шекспир* v roce 2021
- laureát soutěže od nakladatelství Росмэн v nominaci „Детям XXI века“ za knihu *Печной волк* v roce 2022
- 3. místo celoruské soutěže „Книгуру“ za knihu *Коза и великаны* v roce 2022
- 3. místo третьего сезона премии „Большая сказка“ имени Эдуарда Успенского za knihu *Морозов Ха.Ха и новогоднее чудо* v roce 2022

Stěžejní díla (výběrově)

Stanislav Vladimírovič Vostokov při psaní svých děl nejvíce využívá své zkušenosti, které získal při práci v zoologických zahradách. Do třech svých knih sám nakreslil zajímavé ilustrace. Získané zkušenosti, myšlenky a názory předává čtenářům ve svých knihách. Mezi jeho nejznámější řadíme tyto knížky:

- *Московский зоопарк. Записки служителя* (2004)
- *Зимняя дверь* (2011)
- *Рябиновое солнце* (2013)
- *Фося Коровина* (2014)
- *Рядовой горилла* (2015)
- *Криволапыч* (2016)
- *Кум Королю* (2016)
- *Брат-юннат* (2017)
- *Ветер делают деревья, или Руководство по воспитанию дошкольников для бывших детей и будущих родителей* (2017)
- *Не кормить и не дразнить!* (2017)
- *Куда ушла гора* (2021)
- *Печной волк* (2021)

Брат-юннат

Брат-юннат je kniha o 23 kapitolách o lásce ke zvířatům. Můžeme ji částečně považovat za autobiografickou tvorbu, protože v knize se dovídáme, jak samotný Stanislav Vladimírovič Vostokov začínal pracovat v 90. letech v zoologické zahradě v Taškentu. Kniha je vyprávěna z pozice autora, tj. v ich formě, která dokáže mladé čtenáře naplno vtáhnout do děje, stát se přímo hlavním hrdinou.

Příběh je plný humoru a popisuje jak lidi, tak i zvířata. Čtenář na samotném úvodu knihy se seznamuje s hlavním hrdinou, čtrnáctiletým chlapcem Stanislavem Vladimírovičem, kterého matka nechtěla o prázdninách pustit pracovat do zoologické

zahrady v Keni nebo na ostrov Madagaskar. Zůstává v Taškentu v zoologické zahradě jako mladý přírodovědec, který v ní získal práci, přesněji v ní pomáhal zdarma. Během svého pobytu v zoologické zahradě se učí komunikovat nejenom se zvířaty, ale také s lidmi.

O velmi pozitivním vztahu hlavního hrdiny ke zvířatům se čtenář dovídá hned na začátku první kapitoly:

«Многие идут в зоопарк, чтобы покататься на пони и съесть мороженое. Но мне это казалось слишком несерьёзным. Ведь я с детства был человеком основательным. И в зоопарке ценил прежде всего животных: оленей, лам и рыжих кенгуру. Тех существ, которых в обычной жизни можно увидеть лишь на экране телевизора да на фотографиях научно-популярных журналов. Иногда хорошие рисунки и фотографии животных встречаются в книгах. С них-то всё и началось....»⁵⁶

(Mnozí lidé chodí do ZOO, aby se povozili na ponících a snědli zmrzlinu. Ale mně to připadalo až moc bezvýznamné. Vždyť jsem byl od dětství spolehlivý člověk. A v zoologické zahradě jsem si nejvíce cenil všech zvířat: jelenů, lam i klokanů rudých. Těch tvorů, které lze spatřit během obyčejného života jen v televizi nebo jen na fotografiích v populárně-naučných časopisech. Někdy je možné vidět pěkné obrázky i fotografie zvířat v knihách. A tím to vše začalo...) (překlad autorka práce)

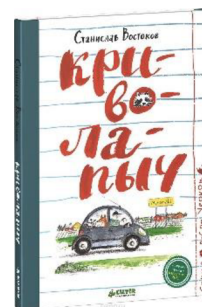
Kniha *Брат-юннат* zábavnou formou podává informace o přírodě a zvířatech, kteří v ní žijí. Mladí čtenáři si uvědomí, že zoologické zahrady nejsou jen k dívání a procházkám. Slouží k vyšším cílům, to je k zachování rozmanitosti fauny a flóry a její ochrany.

Stanislav představuje normálního kluka, který má své sny a přání. Jako mnoho dětí poznává, že splnění tužeb nemusí být tak složité a nemusí se hledat v cizině. Po přečtení knihy si čtenář uvědomí, že svá přání máme často před sebou, ale je potřeba si to uvědomit a splnit si je.

⁵⁶ Востоков, С. В. (2017): *Брат-юннат*. Белая ворона/Albus corvus, Москва, с. 7.

Криволапыч

Криволапыч je kniha, která vypráví o psíku mývalovitém. Na základě vyprávění jeho zraněného otce Krivoj Lapy se psík vydává hledat Ráj, kde bude velmi útulná nora a mnoho jídla. Při svém putování dokonce Krivolapyč překročil hranice a došel až do Finska, do národního parku. Cestou potkává lišáka Vegana, který se stal vegetariánem, aby chránil ptactvo, které měl rád a které nechtěl lovit.

Krivolapyč mu pomáhal a stali se z nich kamarádi. Zažije nejružnější dobrodružství, poznává zlé i hodné lidi, strach i odvahu, ale hlavně sám sebe.

Při svém cestování pochopil, že domov je tam, kde je teplo, útulno a přátelství. Proto když se vrátil domů, vytvořil si svou noru a začal se zajímat o ptactvo a po vzoru lišáka Vegana ho i počítat. Ani potom nezapomněl na svého kamaráda, přestože byl daleko.

Kniha *Криволапыч* je určena především pro mladší děti, protože hlavní hrdinou je zvířátko. Jeho postava se vyvíjí, získává nové zkušenosti a můžeme říct, že zmoudří. V tomto díle je zajímavý aspekt moderní doby, a to používání výpočetní techniky. Přesněji počítače, se kterým pracují zvířátka, a to lišák Vegan a později i psík mývalovitý Krivolapyč. Příběh ukazuje dětem, že technika se dá využít k dobrým nápadům, ale ze všeho nejdůležitější je v životě rodina a kamarádi.

Печной волк

Печной волк je nejnovější sborník příběhů současného spisovatele Stanislava Vladimíroviče, ve kterém s humorem popisuje život na současné vesnici, obyčejné lidi i okolní přírodu. Samotná kniha je doplněna kresbami uznávaného ruského ilustrátora Nikolaje Ustinova.

Knihy Stanislava Vostokova jsou určeny především dětem školního věku, ale určitě si je oblíbí i dospělí. Častým námětem jeho děl je příroda, ochrana a vztah k ní.

Hlavní hrdinové jsou děti, ale také zvířátka. Na začátku příběhu jsou často nerozhodní, přesto hledají vlastní cestu ke svým snům. Zjišťují, že tato pouť není snadná, ale vytrvají a na konci jsou vítězové.

Poznávají skutečná přátelství, hodnotu života, rozmanitost přírody, ale také získávají informace o přírodě a o ekologii a dokážou se dívat na své okolí jinýma očima. Je zajímavé, že spojit základní pojetí pohádek s moderním vnímáním příběhů dvacátého prvního století, je možné.

Vznikne vyprávění, kde děti si uvědomí, co znamená slovo domov, strach, naděje, vítězství, odvaha, kamarádství, ale i ekologie.

Postava dětského nebo zvířecího hrdiny prochází změnami, které formují jeho charakter a povahu a tím se mění i čtenář, který s ním prožívá celé dobrodružství a zároveň se stává chápajícím a rozumnějším člověkem.

11. Vyhodnocení vybraného pracovního listu

Součástí této diplomové práce byla tvorba vlastních pracovních listů, které vycházejí z úryvků z knih současných spisovatelů pro děti a mládež. Byly ověřovány na Základní škole Emy Destinové v Českých Budějovicích, kde jsem vykonávala souvislou praxi z ruského jazyka a kde jsem působila jako zástupce za nemocnou paní učitelku ruského jazyka.

Na této škole ruský jazyk se vyučoval v osmém a devátém ročníku. Složení jednotlivých skupin bylo velice různorodé. V osmé třídě byla skupina velice malá, tj. sedm žáků, kteří měli tento jazyk pouze jeden rok, a to ještě velmi ojedinele z důvodu pracovní neschopnosti jejich vyučující daného předmětu. V devátém ročníku byla skupina žáků velice heterogenní, protože se zde učila skupina ukrajinských žáků, někteří z nich do této třídy přicházeli i během školního roku. U nich je ruský jazyk skoro jako rodný jazyk, proto všichni v něm měli vysoké znalosti, především v mluvené formě. Poté tu byla druhá skupina, která tvořila jen české žáky, kteří měli mezi sebou rozdílné znalosti. Hlavní rozdíly byly v tom, že někteří žáci špatně ovládali azbuku, špatně četli nebo psali jen foneticky. Jejich vědomosti byly na velmi nízké úrovni oproti ukrajinským žákům. Pracovní listy vyplňovali až v druhém pololetí, kdy se všichni, hlavně čeští žáci výrazně zlepšili.

Pracovní list se skládal z úryvku, který byl též uveden jako ukázka u daného autora v této diplomové práci. Byl zkrácen na poměrnou část, ale byl nechán v ruském jazyce. Ke každému textu jsme vymysleli deset otázek, které se vztahovaly k uvedenému úryvku. Otázky byly kladeny v českém jazyce, některé byly „rozepisovací“, u některých bylo na výběr z několika variant, u některých měli žáci za úkol najít slovní druh v textu (podstatná jména, slovesa nebo přídavná jména) nebo najít hlavní postavu nebo zvířata či přeložit určenou část textu. Otázky byly sestaveny tak, aby každý žák mohl vyplnit alespoň dvě odpovědi. Časový limit jsem nestanovila, určovala jsem ho podle rychlosti dětí, jak vyplnily pracovní list, protože pro ně to byl jiný způsob výuky, na který nebyly zvyklé.

Jako ukázku si uvedeme celkové vyhodnocení pracovního listu, ve kterém byla žákům použita ukázka z knihy *Шкатулочные истории* od Aljony Kašurové. Jak je

možné poznat z tabulky, převažují správné odpovědi, následují odpovědi špatné, ale také jsem zaznamenala, že danou otázku neopověděly. Ve zpracované tabulce nalezneme záznam odpovědi žáků osmé a deváté třídy. Z důvodu zachování ochrany osobních údajů, jsou jména žáků uvedena pod pojmy student A – M. Pod číslicemi 1 - 10 se skrývají otázky z daného pracovního listu.

Pro zaznamenání jsme zvolili tři symboly:

✓ (správná odpověď),

- (špatná odpověď),

× (žádná odpověď).

Tabulka 1: Vyhodnocení vybraného pracovního listu (zdroj: autorka práce)

OTÁZKY										
JMÉNO ŽÁKA	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
STUDENT A	✓	✓	✓	-	×	✓	-	✓	-	✓
STUDENT B	✓	✓	✓	-	-	✓	-	✓	-	✓
STUDENT C	✓	×	✓	✓	-	✓	-	✓	-	✓
STUDENT D	✓	-	-	-	-	✓	-	✓	-	✓
STUDENT E	×	×	-	-	-	✓	×	✓	-	✓
STUDENT F	-	-	-	-	×	✓	×	×	-	×
STUDENT G	✓	✓	✓	×	×	✓	-	×	-	×
STUDENT H	✓	✓	✓	✓	×	×	-	✓	✓	✓
STUDENT CH	✓	✓	✓	✓	×	×	-	✓	✓	✓
STUDENT I	✓	✓	✓	×	×	×	-	✓	✓	✓
STUDENT J	✓	✓	✓	×	×	✓	×	✓	✓	✓
STUDENT K	✓	×	✓	×	×	✓	×	✓	×	✓
STUDENT L	✓	✓	✓	×	×	✓	-	×	-	✓
STUDENT M	✓	-	-	×	×	×	-	-	-	✓

Při vyhodnocování vybraných pracovních listů, které byly na této základní škole otestovány, jsme zjistili, že některé děti mají dobré znalosti, dokážou z textu hodně vyčíst, ale jiné mají mezeru i v základních znalostech českého jazyka. Práce s textem se žákům docela líbila, přestože si museli sami přečíst text a pak s ním pracovat. Velkým problémem byla neznalost některých ruských slovíček, protože uvedený text byl pro ně neznámým a nikdy ho neviděli a nikde ho nečetli ani ruském jazyce ani v českém jazyce. Velmi mile mě překvapilo, že nejlépe vyšla otázka, aby napsali hlavní postavy děje a vybrali správný literární styl. Ve většině případů nejhůře dopadla otázka vypsat slovní druhy a nahradit ruské slovní spojení českým příslovím. V celkovém hodnocení dopadla lépe devátá třída, protože se ruský jazyk učí déle než osmá třída, mají o něco více znalostí, ale především proto, že v této skupině jsou i žáci z Ukrajiny, kteří ruský jazyk ovládají na vysoké úrovni oproti českým žákům.

Z toho vyplývá, že práce s textem v hodinách ruského jazyka je velmi potřebná a nutná, protože při ní žáci pracují samostatně, aktivně, ale především efektivně. Naučí se pracovat s textem, odhadovat význam slov, snadněji se orientují v ukázce a uvědomí si, že se vyučované předměty prolínají. Tyto pracovní listy lze použít i tak, že žáci přečtou text postupně nahlas a pak společně s učitelem vyplní otázky. Také je možné tyto listy využít jako přípravu na různé olympiády, konverzační soutěže nebo zpestření hodin ruského jazyka.

Závěr

Cílem této diplomové práce bylo seznámit čtenáře s ruskými písničnými autory pro děti a mládež a přiblížit jim tuto oblast literatury.

Zaměřili jsme se na autory, kteří píšou a tvoří v současnosti, přesněji od 90. let 20. století do dnešních dnů. Snažili jsme se vybírat známé i méně známé spisovatele, kteří vydali zajímavé knihy pro děti a mládež.

Jejich díla jsme volili z pohádek, příběhů pro děti, fantasy, ale také knih o zvířatech nebo dokonce z vědecko-naučných. V jednotlivých částech práce jsme se nejdříve věnovali obecným informacím o této literatuře, které zahrnovaly její vývoj a její důležitost pro vývoj dítěte a mládež. Je nepopiratelné, že dětská literatura má velmi důležitou úlohu v životě člověka a tato literatura se nesmí podceňovat nebo jí bránit v rozvoji, přesto by měla mít určité hranice, které by se neměly překročit, jako je násilí, krutost nebo nenávisť.

Vybraní autoři nejsou jen z Ruska, ale také z Běloruska, Ukrajiny a z Uzbekistánu. U každého autora jsme se snažili vytvořit krátký medailonek, který by charakterizoval jeho život, úspěchy, ale především jeho díla, protože každý spisovatel píše jiným způsobem, používá jiná slovesa, přirovnání, slovní spojení a také jeho knihy mají různé náměty, myšlenky a tím pádem i jiný okruh čtenářů. Zároveň jsme vybrali krátký úryvek, na kterém si může čtenář ověřit znalost ruského jazyka nebo v případě, že ho ukázka zaujme, pak si může danou knihu přečíst v originále nebo v českém jazyce, protože některé knihy jsou již přeloženy do češtiny.

Myslíme si, že pro některé zájemce této diplomové práce byly určitě zajímavé i vytvořené pracovní listy na jednotlivé úryvky. Snažili jsme se je vypracovat tak, aby každý žák mohl vyplnit alespoň některé z otázek. Mohou být určitě využity pro další vzdělávání v hodinách ruského jazyka, jazykových seminářích nebo při samostudiu jazyka.

Doufáme, že tato diplomová práce zaujme svým námětem a obrátí pozornost také na současnou literaturu pro děti a mládež, která je psána ruským jazykem.

Резюме

Целью нашей дипломной работы было познакомить читателей с русско-пишущими авторами для детей и юношества и приблизить их в этой области литературы.

Мы направлялись к тем авторам, которые пишут и продолжают писать с девяностых годов двадцатого века до наших дней. Мы старались выбирать и известные, и меньше известные авторы, издавшие интересные книги для детей и подростков.

Мы выбирали их произведения из сказок, рассказов для детей, фэнтези, но также из книг о животных или из научно-художественной литературы и фантастики.

В отдельных частях этой работы мы сначала ориентировали на общую информацию об этой литературе, включая в себе её развитие и её важность для воспитания ребёнка и молодёжи. Нельзя отрицать, что детская литература играет очень важную роль в жизни человека, и он эту литературу не должен недооценивать или препятствовать её в развитии. Однако у неё должна быть определенные границы, которые не следует пересекать, такие как насилие, жестокость или ненависть.

Авторы, выбраны нами в эту работу, живут не только в Российской Федерации, но также в Беларуси, на Украине и в Узбекистане. У каждого автора мы старались создать его короткий медальон, характеризующий его жизнь, его достижения, но прежде всего его произведения для детей и молодёжи, потому что каждый из них пишет по-разному, используя разные глаголы, сравнения, словосочетания. Также у них в детских книгах разные темы, мысли и следовательно круг читателей. При этом мы выбрали из их книг короткий отрывок, по которому читатель этой работы может проверить своё знание русского языка, или заинтересует ли его кусочек из книги, то он может прочитать всю книгу в оригинале или на другом языке, например на чешском, поскольку некоторые книги уже переведены на данный язык.

Мы думаем, что для некоторых читателей этой дипломной работы были тоже интересны и созданные рабочие листы по отдельным отрывкам. Мы старались разработать их таким образом, чтобы каждый студент мог ответить хотя бы только на некоторые задающие вопросы. Они, безусловно, могут быть использованы для дальнейшего развития обучению русского языка как иностранного, для языковых семинаров или для самостоятельного развития ребёнка в этой области изучению языка.

Мы надеемся, что эта дипломная работа заинтересует своей тематикой, а также привлечет внимание к современной литературе для детей и юношества, написанной на русском языке.

Česká bibliografie

a) Knihy

- Djačenkova M., Djačenko, S. (2018): *Vita Nostra*. nakladatelství Fragment, Praha. ISBN 9788025337936.
- Chaloupka, O. (1984): *Kontury české literatury pro děti a mládež /od počátku 19. století po současnost/*. nakladatelství Albatros, Praha. bez ISBN.
- Chaloupka, O. (1989): *O literatuře pro děti*. nakladatelství Český spisovatel, Praha. bez ISBN.
- Chaloupka, O., Nezkusil V. (1973): *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury I*. nakladatelství Albatros, Praha. bez ISBN.
- Chaloupka, O., Nezkusil V. (1976): *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury II*. nakladatelství Albatros, Praha. bez ISBN.
- Chaloupka, O., Nezkusil V. (1979): *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury III*. nakladatelství Albatros, Praha. bez ISBN.
- Ščerbová, N. (2019): *Čarodol. Karpatský kníže*. nakladatelství Fragment, Praha. ISBN 978-80-253-4169-8.
- Ščerbová, N. (2018): *Čarodol. Magický náramek*. nakladatelství Fragment, Praha. ISBN 978-80-253-3894-0.
- Ščerbová, N. (2019): *Čarodol. Ztracené město*. nakladatelství Fragment, Praha. ISBN 978-80-253-4469-9.
- Ščerbová, N. V. (2018): *Časodějové. Časogram*. nakladatelství Fragment, Praha. ISBN 978-80-253-3814-8.
- Ščerbová, N. V. (2018): *Časodějové. Číselné jméno*. nakladatelství Fragment, Praha. ISBN 978-80-253-3614-4.
- Ščerbová, N. V. (2017): *Časodějové. Hodinová věž*. nakladatelství Fragment, Praha. ISBN 978-80-253-3298-6.
- Ščerbová, N. V. (2016): *Časodějové. Klíč k času*. nakladatelství Fragment, Praha. ISBN 978-80-253-2967-2.
- Ščerbová, N. V. (2019): *Časodějové. Koruna času*. nakladatelství Fragment, Praha. ISBN 978-80-253-4105-6.

- Ščerbová, N. V. (2017): *Časodějové. Srdce času*. nakladatelství Fragment, Praha. ISBN 978-80-253-3122-4.
- Ščerbová, N. V. (2023): *Finista. Dům snů*. nakladatelství Frangment, Praha. ISBN 978-80-253-5696-8.
- Ščerbová, N. V. (2022): *Lunasterové. Krok do prázdna*. nakladatelství Fragment, Praha. ISBN 978-80-253-5919-8.
- Ščerbová, N. V. (2021): *Lunasterové. Let přes kameny*. nakladatelství Fragment, Praha. ISBN 978-80-253-5108-6.
- Ščerbová, N. V. (2020): *Lunasterové. Skok nad hvězdami*. nakladatelství Fragment, Praha. ISBN 978-80-253-4629-7.

b) Internetové zdroje

- Nakladatelství Fragment (2022): *Natal'ja Ščerba*. In: <https://www.fragment.cz/autori/30302184/natalja-scerba/> (23. 8. 2022).
- Palmknihy (2022): *Čarodol Ztracené město*. In: <https://www.kniha.cz/detail/kniha-533462-carodol-ztracene-mesto> (24. 8. 2022).
- Stránská, K. (2016): „*Popelku si pouštíme každé Vánoce,*“ přiznává Natalja Ščerba. In: <http://www.klubknihomolu.cz/134206/popelku-si-poustime-kazde-vanoce-priznava-natalja-scerba/> (24. 8. 2022).

c) Obrázky

- Ščerbová, N. V. (2019): *Čarodol. Karpatský kníže*. nakladatelství Fragment, Praha. (titulní strana knihy) – vlastní fotografie
- Ščerbová, N. V. (2018): *Čarodol. Magický náramek*. nakladatelství Fragment, Praha. (titulní strana knihy) – vlastní fotografie
- Ščerbová, N. V. (2019): *Čarodol. Ztracené město*. nakladatelství Fragment, Praha. (titulní strana knihy) – vlastní fotografie
- Ščerbová, N. V. (2018): *Časodějové. Časogram*. nakladatelství Fragment, Praha. (titulní strana knihy) – vlastní fotografie
- Ščerbová, N. V. (2018): *Časodějové. Číselné jméno*. nakladatelství Fragment, Praha. (titulní strana knihy) – vlastní fotografie

- Ščerbová, N. V. (2017): *Časodějové. Hodinová věž*. nakladatelství Fragment, Praha. (titulní strana knihy) – vlastní fotografie
- Ščerbová, N. V. (2016): *Časodějové. Klíč k času*. nakladatelství Fragment, Praha. (titulní strana knihy) – vlastní fotografie
- Ščerbová, N. V. (2019): *Časodějové. Koruna času*. nakladatelství Fragment, Praha. (titulní strana knihy) – vlastní fotografie
- Ščerbová, N. V. (2017): *Časodějové. Srdce času*. nakladatelství Fragment, Praha. (titulní strana knihy) – vlastní fotografie
- Ščerbová, N. V. (2022): *Lunasterové. Krok do prázdna*. nakladatelství Fragment, Praha. (titulní strana knihy) – vlastní fotografie
- Ščerbová, N. V. (2021): *Lunasterové. Let přes kameny*. nakladatelství Fragment, Praha. (titulní strana knihy) – vlastní fotografie
- Ščerbová, N. V. (2020): *Lunasterové. Skok nad hvězdami*. nakladatelství Fragment, Praha. (titulní strana knihy) – vlastní fotografie

Zahraniční bibliografie

a) Knihy

- Востоков, С. В. (2017): *Брат-юннат*. Белая ворона *Albus corvus*, Moskva. ISBN 978-5-906640-82-6.
- Востоков, С. В. (2016): *Криволапыч*. Издательство Clever-Media-Grupp, Moskva. ISBN 978-5-906838-33-9.
- Востоков, С. В. (2021): *Печной волк*. Издательство Росмэн, Москва. ISBN 978-5-353-10039-3.
- Дяченко М. Ю., Дяченко С. С.. (2017): *Vita nostra*. Издательство Эксмо, Москва. ISBN 978-5-04-121677-1.
- Дяченко М. Ю., Дяченко С. С. (2008): *Парусная птица*. Издательство Эксмо, Москва. ISBN 978-5-699-27031-6.
- Кашура, А. (2021): *Спешили пони сквозь метель*. Издательство Нигма, Москва. ISBN 978-5-4335-0833-0.
- Кашура, А. (2019): *Шкатулочные истории*. Издательство Речь, Санкт-Петербург и Москва. ISBN 978-5-9268-2907-2.
- Малышева, А. П. (2019): *Кот забвения*. Издательство КомпасГид, Москва. ISBN 978-5-00083-535-7.
- Рудашевский, Е. В. (2018): *Город солнца. Глаза смерти*. Издательство КосмасГид, Москва. ISBN 978-5-00083-494-7.
- Рудашевский, Е. В. (2019): *Город солнца. Голос крови*. Издательство КосмасГид, Москва. ISBN 978-5-00083-632-3.
- Рудашевский, Е. В. (2020): *Город солнца. Сердце мглы*. Издательство КосмасГид, Москва. ISBN 978-5-00083-662-0.
- Рудашевский, Е. В. (2019): *Город солнца. Стопа бога*. Издательство КосмасГид, Москва. ISBN 978-5-00083-445-9.
- Рудашевский, Е. В. (2018): *Экстремальный тикник. Голод*. Издательство КосмасГид, Москва. ISBN 978-5-00083-439-8.
- Рудашевский, Е. В. (2018): *Экстремальный тикник. Жажда*. Издательство КосмасГис, Москва. ISBN 978-5-00083-435-0.

- Рудашевский, Е. В. (2018): *Экстремальный пикник. Костёр*. Издательство КосмасГид, Москва. ISBN 978-5-00083-355-1.
- Рудашевский, Е. В. (2018): *Экстремальный пикник. Убежище*. Издательство КосмасГид, Москва. ISBN 978-5-00083-440-4.
- Строкина, А. И. (2022): *Атлас загадочных мест России*. Издательство МИФ, Москва. ISBN 978-5-00195-722-5.
- Строкина, А. И. (2018): *Бусина карманного карлика*. Издательство КосмасГид, Москва. ISBN 978-5-00083-411-4.
- Строкина, А. И. (2020): *Девятая жизнь кота Нельсона*. Издательство Росмэн, Москва. ISBN 978-5-353-0971-2.
- Строкина, А. И. (2021): *Держиоблако*. Издательство Пять четвертей, Москва. ISBN 978-5-907362-14-7.
- Строкина, А. И. (2016): *Кит плывёт на север*. Издательство КосмасГид, Москва. ISBN 978-5-00083-774-0.
- Строкина, А. И. (2017): *Совиный волк*. Издательство Росмэн, Москва. ISBN 978-5-353-08673-4.
- Строкина, А. И. (2020): *Чайковский. Торжество света*. Книжный дом Анастасии Орловой, Москва. ISBN 978-5-6043455-3-5.
- Усачёв, А. А. (2016): *Приключения в зоопарке*. Издательство Clever, Москва. ISBN 978-5-91982-077-2.
- Усачёв, А. А. (2016): *Умная собачка Соня*. Издательство Росмэн, Москва. ISBN 978-5-353-08233-0.
- Хохряков, Е. М. (2019): *Жили-были Бим и Барсик*. Бизнес ПР, Иркутск. ISBN 978-5-0441527-1-7.
- Хохряков, Е. М. (2017): *Путешествие Тяпы и Ляпы*. Бизнес ПР, Иркутск. ISBN 978-5-6040371-0-2.
- Хохряков, Е. М. (2017): *Девочка по имени Кошмар*. Издательство Бизнес ПР, Иркутск. ISBN 978-5-0420553-3-1.
- Хохряков, Е. М. (2013): *Приключения Шаха и его друзей*. Издательство Иркутские ведомости, Иркутск. ISBN 978-5-0051208-0-9.
- Щерба, Н. В. (2017): *Лунастры. Полёт сквозь камни*. Издательство Росмэн, Москва. ISBN 978-5-353-08126-5.

- Щерба, Н. В. (2016): *Лунастры. Прыжок над звёздами*. Издательство Росмэн, Москва. ISBN 978-5-353-07605-6.
- Щерба, Н. В. (2018): *Лунастры. Шаги в пустоте*. Издательство Росмэн, Москва. ISBN 978-5-353-08629-1.
- Щерба, Н. В. (2019): *Лунастры. Танец белых карликов*. Издательство Росмэн, Москва. ISBN 978-5-353-09078-6.
- Щерба, Н. В. (2021): *Финиста. Солнный дом*. Издательство Росмэн, Москва. ISBN 978-5-353-09830-0.
- Щерба, Н. В. (2015): *Чародол. Чародольский браслет*. Издательство Росмэн, Москва. ISBN 978-5-353-07255-3.
- Щерба, Н. В. (2015): *Чародол. Чародольский град*. Издательство Росмэн, Москва. ISBN 978-5-353-07257-7.
- Щерба, Н. В. (2015): *Чародол. Чародольский князь*. Издательство Росмэн, Москва. ISBN 978-5-353-07256-0.
- Щерба, Н. В. (2015): *Часодеи. Часовая битва*. Издательство Росмэн, Москва. ISBN 978-5-353-07092-4.
- Щерба, Н. В. (2013): *Часодеи. Часовое имя*. Издательство Росмэн, Москва. ISBN 978-5-353-05956-1.
- Щерба, Н. В. (2011): *Часодеи. Часовое сердце*. Издательство Росмэн, Москва. ISBN 978-5-353-05547-1.
- Щерба, Н. В. (2011): *Часодеи. Часовой ключ*. Издательство Росмэн, Москва. ISBN 978-5-353-05333-0.
- Щерба, Н. В. (2014): *Часодеи. Часограмма*. Издательство Росмэн, Москва. ISBN 978-5-353-06572-2.

b) Internetové zdroje

- БиблиоГид (2022): *Алёна Кашура. Спешили пони сквозь метель*. In: <https://bibliogid.ru/knigi/podrobno-o-knige/14137-aljona-kashura-speshili-poni-skvoz-metel> (30. 12. 2022).
- БиблиоГид (2021): *Анастасия Строкина. Держиоблако*. In: <https://bibliogid.ru/knigi/podrobno-o-knige/14631-anastasiya-strokina-derzhioblako> (21. 10. 2022).

- Бушеева, Е. (2022): *Станислав Востоков. Брат-юннат*. In: <https://icanread.ru/stanislav-vostokov-brat-junnat/> (12.7.2022).
- Востоков, С. В. (2022): *В электронном издании «Формаслов» вышла подборка новых стихов Востокова из цикла «Жук-Шекстир», победившего на поэтическом конкурсе «Кора-стих 2021»*. In: <https://stasvostokov.com/2022/05/01/в-электронном-издании-формаслов-вышла/> (20. 6. 2022).
- Востоков, С. В. (2023): *«Коза и великаны» - лауреат «Книгуру» 2022*. In: <https://vostokov.blog/2023/03/14/коза-и-великаны-лауреат-книгуру-2022/> (31. 3. 2023).
- Востоков, С. В. (2023): *Объявлены лауреаты третьего сезона премии «Большая сказка»*. In: <https://vostokov.blog/2023/03/14/объявлены-лауреаты-третьего-сезона-п/> (31. 3. 2023).
- Востоков, С. В. (2022): *«Печной волк» Станислава Востокова – Книга года!*. In: <https://stasvostokov.com/2022/09/05/печной-волк-станислава-востокова-к/> (28. 9. 2022)
- Всероссийская энциклопедия детской литературы (2022): *Кашура Алёна*. In: https://prodetlit.ru/index.php/%D0%9A%D0%B0%D1%88%D1%83%D1%80%D0%B0_%D0%90%D0%BB%D1%91%D0%BD%D0%B0#.D0.90.D0.BB.D1.91.D0.BD.D0.B0_.D0.9A.D0.B0.D1.88.D1.83.D1.80.D0.B0_.2F.D0.9A.D0.BD.D0.B8.D0.B3.D0.B8 (30. 12. 2022).
- Иркутская областная детская библиотека им. Марка Сергеева (2022): *Читатели встретились в библиотеке с писателем Евгением Хохряковым*. In: <https://iodb.ru/2022/03/chitateli-vstretilis-v-biblioteke-s-pisatelem-evgeniem-hohryakovym/> (3. 3. 2023).
- Книгогид (2022): *Алёна Кашура*. In: <https://knigogid.ru/authors/18063-alena-kashura> (30. 12. 2022).
- КосмасГид (2022): *Евгений Всеволодович Рудашевский*. In: <https://icanread.ru/evgenij-rudashevskij-jekstremalnyj-piknik-kostjor-zhazhda/> (18. 2. 2023).

- Кучакниг.ру (2020): *Девятая жизнь kota Нельсона*. In: <https://kuchaknig.org/avtor/anastasiya-igorevna-strokina/kniga-devyataya-zhizn-kota-nelsona-2669784/> (21. 10. 2022).
- Лабиринт (2022): *Алёна Капура. Шкатулочные истории*. In: <https://www.labirint.ru/books/666302> (30. 12. 2022).
- Лабиринт (2022): *Андрей Усачев*. In: <https://www.labirint.ru/authors/12069/> (20.1.2023).
- Литературная страница сети Интернет (2022): *Станислав Владимирович Востоков (1 апреля 1975 г.)*. In: <https://uramdb.ru/writers/writer/1962155-stanislav-vladimirovich-vostokov.html> (17. 11. 2022).
- Литрес (2022): *Антонина Мальшева*. In: <https://www.litres.ru/author/antonina-malysheva/> (30. 12. 2022).
- Марина и Сергей Дяченко (2011): *Марина и Сергей Дяченко – CV*. In: <http://www.rusf.ru/marser/avtor/biogr.htm> (7. 1. 2023).
- Международная детская литературная премия имени В. П. Крапивина (2020): *Лауреаты Премии сезона 2020 года*. In: http://lit-parus.ru/laureaty_premii_2020.htm (6. 11. 2022).
- Неверов, А. (2022): *Наталья Щерба*. In: <https://24smi.org/celebrity/103349-natalia-shcherba.html> (24. 8. 2022).
- Новости литературы (2013): *Наталья Щерба: «Чудесное, ни с чем не сравнимое ощущение – видеть, как твой мир оживает в рисунках читателей»*. In: <https://novostiliteratury.ru/2013/12/intervyu/natalya-shherba-chudesnoe-ni-s-chem-ne-sravnimoe-osshushhenie-videt-kak-tvoj-mir-ozhivaet-v-risunkax-chitatelej/> (24. 8. 2022).
- Официальный сайт мэра Москвы. (2022): *Кот Нельсон, Лампешка и Сиблинги. Шесть книг для детей разного возраста*. In: <https://www.mos.ru/news/item/101386073/?fbclid=IwAR1P7vnJc7DEWvXXylv-upErGkAsZcbiBOjGqsR1hhV6nBR0BfJpQvCIjBk>
<https://www.mos.ru/news/item/101386073/?fbclid=IwAR1P7vnJc7DEWvXylv-upErGkAsZcbiBOjGqsR1hhV6nBR0BfJpQvCIjBk> (21. 8. 2022).
- Писатели приадагарья – детям (2020): *Хохряков Евгений Михайлович (р. 1953)*. In: <https://detstvo.irkutsk.ru/authors/bio.php?id=80> (3. 3. 2023).

- Примамедиа.ру (2022): *Литературная Премия имени Арсеньева вступает в финальный год первой „пятилетки“*. In: <https://primamedia.ru/news/1432826/> (13. 1. 2023).
- Расопин, В. Н.: *Путешествие к себе: новые сказки Анастасии Строкиной*. In: http://raspopin.den-za-dnem.ru/index_b.php?text=629&fbclid=IwAR2ja5FsVwVN-40eDL4XMDLOB9lYGWi6tHs5VkIqt2GfJ_9oS2снаOсwхQk (1. 3. 2023).
- Расопин, В. Н. (2018): *Три сказки Анастасии Строкиной*. In: http://raspopin.den-za-dnem.ru/index_b.php?text=626 (21. 10. 2022).
- Ревизор.ру (2021): *Названы российские номинанты на премию Астрид Линдгрен*. In: http://www.rewizor.ru/literature/news/nazvany-rossiyskie-nominanty-na-premiu-astrid-lindgren/?utm_source=yxnews&utm_medium=desktop&utm_referrer=https%3A%2F%2Fyandex.ru%2Fnews%2Fsearch%3Ftext%3D (21. 10. 2022).
- Ростовская областная детская библиотека (2022): *Усачёв Андрей Алексеевич*. In: <https://www.rodb-v.ru/writers/usachyev-andrey-alekseevich-/index.php#top> (13. 1. 2023).
- Российская государственная детская библиотека (2021): *Анастасия Строкина: любимые книги*. In: https://rgdb.ru/home/news/13050-anastasiya-strokina-lyubimye-knigi?fbclid=IwAR0VUg_-k-wAB8stKjfnb0YVjNR_hI0jzDq8RHSgjapbZZ_tUIC7k-XsW2g (21. 10. 2022).
- Северина, Е. (30. 1. 2018): *9 книг современных российских авторов, которые интересно читать*. In: <https://www.afisha.ru/selection/9-knig-sovremennyh-rossiyskih-avtorov-kotorye-interesno-chitat/> (12. 7. 2022).
- *Серия книг «Лунастры»*. In: <http://loveread.me/series-books.php?id=6616> (20. 11. 2022).
- Скорондаева, А. (2016): *Объявлены лауреаты конкурса „Новая детская книга“*. In: <https://rg.ru/2016/09/29/reg-cfo/obiavleny-laureaty-konkursa-novaia-detskaia-kniga.html> (21. 10. 2022).

- Студопедия (2020): *Жизнь и творчество Евгения Рудашевского*. In: https://studopedia.ru/26_78056_zhizn-i-tvorchestvo-evgeniya-rudashevskogo.html (18. 2. 2023).
- Сычева, Е. (6. 6. 2022): *Писатель Станислав Востоков: «Мне бы очень хотелось написать фэнтези»*. In: https://36on.ru/news/interview/104870-pisatel-stanislav-vostokov-mne-by-ochen-hotelos-napisat-fentezi?utm_source=yandex.ru&utm_medium=organic&utm_campaign=yandex.ru&utm_referrer=yandex.ru (20. 6. 2022).
- Фрадкина, Й. (2003): *Гусь-театральный кот* (internetový časopis Nĕva 2/2003). In: <https://magazines.gorky.media/neva/2003/2/gus-teatralnyj-kot.html> (21. 10. 2022).

с) Obrázky

- Востоков, С. В. – автор. In: https://uramdb.ru/uploads/2020/10/30/5633859-stanislav-vladimirovich-vostokov_medium.jpg (17. 11. 2022).
- Востоков, С. В. (2017): *Брат-юннат*. Белая ворона Albus corvus, Moskva. (titulní strana knihy). In: https://cv7.litres.ru/pub/c/elektronnaya-kniga/cover_max1500/54928075-stanislav-vostokov-brat-unnat.jpg (17. 11. 2022).
- Востоков, С. В. (2016): *Криволыч*. Издательство Clever-Media-Grupp, Moskva. (titulní strana knihy). In: https://s1.livelib.ru/boocover/1001514858/o/e926/Stanislav_Vostokov_Krivolapych.jpeg (17. 11. 2022).
- Востоков, С. В. (2021): *Печной волк*. Издательство Росмэн, Москва. (titulní strana knihy). In: <https://slovo-shop.ru/image/cache/data/product/1692126-1100x1100.jpg> (17. 11. 2022).
- Дяченко М. Ю., Дяченко С. С. (2017): *Vita nostra*. Издательство Эксмо, Москва. (titulní strana knihy). In: <https://fantlab.ru/images/editions/big/318190?r=1630389576> (7. 1. 2023).
- Дяченко М. Ю., Дяченко С. С. (2008): *Парусная птица*. Издательство Эксмо, Москва. (titulní strana knihy). In: <https://avidreaders.ru/pics/4/7/96047.jpg> (7. 1. 2023).

- Дяченко М. Ю., Дяченко С. С. (2016): *Ритуал*. Издательство Эксмо, Москва. (titulní strana knihy).
In: <https://fantlab.ru/images/editions/big/14971?r=1492542838> (7. 1. 2023).
- Дяченко М. Ю., Дяченко С. С. (2017): *Сказки*. (titulní strana e-knihy).
In: <https://cdn1.ozone.ru/s3/multimedia-r/wc1000/6012501567.jpg>
(7. 1. 2023).
- Кашура А. – автор. In: <https://prodetlit.ru/images/thumb/5/57/Alyona-Kashura.jpg/250px-Alyona-Kashura.jpg> (30. 12. 2022).
- Кашура, А. (2021): *Спешили пони сквозь метель*. Издательство Нигма, Москва. (titulní strana knihy). In: <https://static.my-shop.ru/product/3/414/4139613.jpg> (30. 12. 2022).
- Кашура, А. (2019): *Шкатулочные истории*. Издательство Речь, Санкт-Петербург и Москва. (titulní strana knihy).
In: <https://img4.labirint.ru/rc/77d71dda98801c7d429069e4a45548cb/363x561q80/books67/666302/cover.png?1575365310> (30. 12. 2022).
- Малышева, Антонина. – автор.
In: https://img.labirint.ru/images/upl/descripts/pic_1565130319.png
(3. 1. 2023).
- Малышева, А. П. (2019): *Кот забвения*. Издательство КомпасГид, Москва. (titulní strana knihy).
In: https://img2.labirint.ru/rcimg/684616d81426904005441c0c25d73be7/960x540/books68/676108/ph_001.jpg?1575303979 (11. 1. 2023).
- Рудашевский, Е. В. – автор.
In: https://uramdb.ru/uploads/2021/5/3/8429428-evgenij-vsevolodovich-rudashevskij_medium.jpg (18. 2. 2023).
- Рудашевский, Е. В. (2018): *Город солнца. Глаза смерти*. Издательство КосмасГид, Москва. (titulní strana knihy).
In: <https://img3.labirint.ru/rc/26c2105b976935772eac95064805ea77/363x561q80/books67/667551/cover.png?1575368885> (18. 2. 2023).
- Рудашевский, Е. В. (2019): *Город солнца. Голос крови*. Издательство КосмасГид, Москва. (titulní strana knihy).

- In: <https://img4.labirint.ru/rc/38f07f8d48cb148f9d7197f627731787/363x561q80/books71/700992/cover.png?1575296769> (18. 2. 2023).
- Рудашевский, Е. В. (2020): *Город солнца. Сердце мглы*. Издательство КосмасГид, Москва. (titulní strana knihy).
In: <https://img3.labirint.ru/rc/e21c438fb3e44f4a77521d2365906cb4/363x561q80/books75/748461/cover.png?1590485107> (18. 2. 2023).
 - Рудашевский, Е. В. (2019): *Город солнца. Стопа бога*. Издательство КосмасГид, Москва. (titulní strana knihy).
In: <https://img3.labirint.ru/rc/c0714de3cd859b8d1c06cfea3e636041/363x561q80/books68/677161/cover.png?1575304008> (18. 2. 2023).
 - Рудашевский, Е. В. (2018): *Экстремальный тикник. Голод*. Издательство КосмасГид, Москва. (titulní strana knihy).
In: <https://img3.labirint.ru/rc/3d059cd4b2144a875ad3cf83f98dd534/363x561q80/books64/630645/cover.png?1575394142> (18. 2. 2023).
 - Рудашевский, Е. В. (2018): *Экстремальный тикник. Жажда*. Издательство КосмасГис, Москва. (titulní strana knihy).
In: <https://img3.labirint.ru/rc/45fc8796478564e670c4a31b2b99fb2a/363x561q80/books63/629025/cover.png?1575394065> (18. 2. 2023).
 - Рудашевский, Е. В. (2018): *Экстремальный тикник. Костёр*. Издательство КосмасГид, Москва. (titulní strana knihy).
In: <https://img4.labirint.ru/rc/cbf470a8237f2b513adae0d549140ce4/363x561q80/books63/629026/cover.png?1575394066> (18. 2. 2023).
 - Рудашевский, Е. В. (2018): *Экстремальный тикник. Убежище*. Издательство КосмасГид, Москва. (titulní strana knihy).
In: <https://img4.labirint.ru/rc/cfb23eb1da4ed82e82bb637adba08e54/363x561q80/books64/630646/cover.png?1575394142> (18. 2. 2023).
 - Строкина, А. И. – autor.
In: https://img.labirint.ru/images/upl/descripts/pic_1588248769.png (9.1. 2023).
 - Строкина, А. И. (2022): *Атлас загадочных мест России*. Издательство МИФ, Москва. (titulní strana knihy). In: <https://www.mann-ivanov-ferber.ru/assets/images/covers/37/29837/1.00x-thumb.png> (10. 1. 2023).

- Строкина, А. И. (2018): *Бусина карманного карлика*. Издательство КосмасГид, Москва. (titulní strana knihy).
In: <https://img3.labirint.ru/rc/1f31c5a0902d8c343252a597b1ae7a03/363x561q80/books62/618855/cover.jpg?1564051658> (10. 1. 2023).
- Строкина, А. И. (2021): *Держиоблако*. Издательство Пять четвертей, Москва. (titulní strana knihy).
In: <https://bibliogid.ru/images/korotko/2021/14731/derzhioblako.jpg> (9. 1. 2023).
- Строкина, А. И. (2016): *Кит плывёт на север*. Издательство КосмасГид, Москва. (titulní strana knihy) – vlastní fotografie
- Строкина, А. И. (2017): *Совиный волк*. Издательство Росмэн, Москва. (titulní strana knihy).
In: https://s1.livelib.ru/boocover/1002689452/o/9a07/Anastasiya_Strokina_Sovinyj_volk.jpeg (10. 1. 2023).
- Строкина, А. И. (2020): *Чайковский. Торжество света*. Книжный дом Анастасии Орловой, Москва. (titulní strana knihy).
In: <https://www.bookvoed.ru/files/1836/12/31/23/08.jpeg> (10. 1. 2023).
- Усачёв, А. А. – автор. In: <https://www.glagolitsa-rt.ru/wp-content/uploads/2022/03/2foto-usachev-280x400.jpg> (15. 1. 2023).
- Усачёв, А. А. (2016): *Приключения в зоопарке*. Издательство Clever, Москва. (titulní strana). In: https://www.clever-media.ru/upload/resize_cache/iblock/e48/800_600_090cf9bfc02c81ba0a02cc940d6445018/e48cd18ae2d075439686af6c95c95904.jpg (15. 1. 2023).
- Усачёв, А. А. (2016): *Умная собачка Соня*. Издательство Росмэн, Москва. (titulní strana).
In: <https://rosman.ru/upload/iblock/9d2/uync6qojw9cgmV5tehb4459iy47y2f0m.jpg> (15. 1. 2023).
- Хохряков, Е. М. – автор.
In: <https://detstvo.irkutsk.ru/content/images/hohryakov/hohryakov.JPG> (3. 3. 2023).
- Хохряков, Е. М. (2017): *Девочка по имени Кошмар*. Издательство Бизнес ПР, Иркутск. (titulní strana knihy).

In: https://detstvo.irkutsk.ru/preview/content/images/hohryakov/120_koshmargirl.jpg (3. 3. 2023).

- Хохряков, Е. М. (2013): *Приключения Шаха и его друзей*. Издательство Иркутские ведомости, Иркутск. (titulní strana knihy).
In: https://detstvo.irkutsk.ru/preview/content/images/hohryakov/120_shahandfreinds.jpg (3. 3. 2023).
- Хохряков, Е. М. (2017): *Путешествие Тяпы и Ляпы*. Бизнес ПР, Иркутск. (titulní strana knihy).
In: <https://detstvo.irkutsk.ru/content/images/hohryakov/hohriakovPuteshestvie.jpg> (3. 3. 2023).
- Щерба, Н. В. – автор. In: <https://fantlab.ru/images/autors/3738> (9. 11. 2022).
- Щерба, Н. В. (2017): *Лунастры. Полёт сквозь камни*. Издательство Росмэн, Москва. (titulní strana knihy) – vlastní fotografie
- Щерба, Н. В. (2016): *Лунастры. Прыжок над звёздами*. Издательство Росмэн, Москва. (titulní strana knihy) – vlastní fotografie
- Щерба, Н. В. (2018): *Лунастры. Шаги в пустоте*. Издательство Росмэн, Москва. (titulní strana knihy) – vlastní fotografie
- Щерба, Н. В. (2019): *Лунастры. Танец белых карликов*. Издательство Росмэн, Москва. (titulní strana knihy) – vlastní fotografie
- Щерба, Н. В. (2021): *Финиста. Сонный дом*. Издательство Росмэн, Москва. (titulní strana knihy).
In: https://s1.livelib.ru/boocover/1006149004/o/368a/Natalya_Scherba_Finista_Sonnyj_Dom.jpeg (20. 11. 2022).
- Щерба, Н. В. (2015): *Чародол. Чародольский браслет*. Издательство Росмэн, Москва. (titulní strana knihy).
In: https://s1.livelib.ru/boocover/1001147322/o/fc0a/Natalya_Scherba_Charodol_Charodolskij_braslet.jpeg (20. 11. 2022).
- Щерба, Н. В. (2015): *Чародол. Чародольский град*. Издательство Росмэн, Москва. (titulní strana knihy).
In: https://s1.livelib.ru/boocover/1001435886/o/b93f/Natalya_Scherba_Charodol_Charodolskij_grad.jpeg (20. 11. 2022).

- Щерба, Н. В. (2015): *Чародол. Чародольский князь*. Издательство Росмэн, Москва. (titulní strana knihy).
In: https://s1.livelib.ru/boocover/1001386045/o/714d/Natalya_Scherba_Charonodol._Charodolskij_knyaz.jpeg (20. 11. 2022).
- Щерба, Н. В. (2012): *Часодеи. Часовая башня*. Издательство Росмэн, Москва. (titulní strana knihy).
In: https://s1.livelib.ru/boocover/1000504894/o/8c4e/Natalya_Scherba_Chasonodei._Chasovaya_bashnya.jpeg (20. 11. 2022).
- Щерба, Н. В. (2015): *Часодеи. Часовая битва*. Издательство Росмэн, Москва. (titulní strana knihy).
In: https://s1.livelib.ru/boocover/1001080581/o/910f/Natalya_Scherba_Chasonodei._Chasovaya_bitva.jpeg (20. 11. 2022).
- Щерба, Н. В. (2013): *Часодеи. Часовое имя*. Издательство Росмэн, Москва. (titulní strana knihy).
In: https://s1.livelib.ru/boocover/1000566760/o/fc2e/Natalya_Scherba_Chasonodei._Chasovoe_imya.jpeg (20. 11. 2022).
- Щерба, Н. В. (2011): *Часодеи. Часовое сердце*. Издательство Росмэн, Москва. (titulní strana knihy).
In: https://s1.livelib.ru/boocover/1000491574/o/192d/Natalya_Scherba_Chasonodei._Chasovoe_serdtsse.jpeg (20. 11. 2022).
- Щерба, Н. В. (2011): *Часодеи. Часовой ключ*. Издательство Росмэн, Москва. (titulní strana knihy).
In: https://s1.livelib.ru/boocover/1000465835/o/6035/Natalya_Scherba_Chasonodei._Chasovoj_klyuch.jpeg (20. 11. 2022).
- Щерба, Н. В. (2014): *Часодеи. Часограмма*. Издательство Росмэн, Москва. (titulní strana knihy).
In: https://s1.livelib.ru/boocover/1000747848/o/15db/Natalya_Scherba_Chasonodei._Chasogramma.jpeg (20. 11. 2022).

Přílohy – pracovní listy

Pracovní list – Marina a Sergej Djačenkovi

Одна гусеница ползла по листу. У нее были ноги спереди и ноги сзади, она то выгибалась, то растягивалась, и так мерила свой путь в гусеницах.

Она доползла до конца листа, и там стоял контролер. Он спросил: какова длина листа? Гусеница ответила: шестнадцать гусениц. Контролер пропустил ее, и она поползла по ветке. Ползла, ползла... И вот ветка закончилась. В конце ветки стоял контролер и строго спрашивал: какова длина этой ветки? Сто четырнадцать гусениц, ответила гусеница. И контролер пропустил ее дальше...

Přečtete si ukázkou a odpovězte na následující otázky:

1. Kdo stál na konci listu?

.....

2. Napište, kolik měří větvička?

.....

3. Vyberte správný literární styl pro ukázkou: odborný sdělovací vypravovací

4. Z první věty vypište sloveso.

.....

5. Vypište číslovky, které se nacházejí v úryvku.

.....

6. Kdo je hlavní postavou úryvku?

.....

7. Vyberte správný žánr pro ukázkou:

povídka životopis pohádka sci-fi

8. V jakých jednotkách byla měřena délka větvičky?

.....

9. Vypište literární postavy v úryvku.

.....

10. Přeložte slovo **гусеница**:

Pracovní list – Jevgenij Michaljovič Chočrjakov

И только белая широкая полоса, начинающаяся сразу за ушами, оббегала его глаза и нос, и стекала на широкую грудь. На передних лапках были белые носочки. А вот на задних лапах один носочек щенок «потерял» - и его пальчики и пятка были тоже рыжими.

Он стал очень симпатичным пареньком. Поэтому дедушка Егор и бабушка Варя, у которых жили Малыш с мамой, когда соседи стали забирать его братьев и сестёр на воспитание, не отдали его «в люди», а оставили жить у себя дома...

Прочтете si úryvek a odpovězte na následující otázky:

1. Kdo je hlavní hrdina úryvku?

.....

2. Zvolte vhodný název úryvku:

.....

3. Jak se jmenuje děda?

.....

4. Kdo nebo co je Варя?

.....

5. Vyberte správný literární styl ukázky:

vypravovací sdělovací umělecký odborný

6. Z podtržené věty v ukázce vypište sloveso.

.....

7. Vypište všechny postavy z úryvku.

.....

8. Zvolte správný žánr ukázky:

pohádka drama cestopis

9. V podtržené větě nahraďte ruské přídavné jméno jiným ruským přídavným jménem.

.....

10. Přeložte slovní spojení **его братьев и сестёр**.

.....

Pracovní list – Aljona Kašurová

Жители шкатулки уважали Иголку за её трудолюбие. Но не заводили с ней разговоров без надобности. Ведь Иголка могла уколоть острым словом в больное место. Лишь Напёрсток не обращал внимания на её колкости. А Нитка их даже не замечала. Наверное, поэтому Иголка и Нитка крепко дружили. Они вместе работали и почти никогда не расставались.

Иголка ходила к Нитке каждый день. Она до блеска начищала бока замшей. Спускалась на первый этаж шкатулки, где Нитка жила по соседству с Пряжей. А потом они вместе принимались за дело. Но однажды, ставя заплатку на протёршийся локоть куртки, подружки рассорились...

Přečtěte si úryvek a zodpovězte poté následující otázky:

1) Napište hlavní postavy úryvku.

.....

2) Zvolte nejvhodnější název úryvku:

.....

3) Jak často chodila Иголка к Нитке?

.....

4) Přeložte do českého jazyka slovní spojení первый этаж.

.....

5) Z první věty vypište všechna podstatná jména:

.....

6) Vyberte, v jakém žánru je napsaná daná ukázka. Správnou odpověď zakroužkuje:

sci-fi pohádka sonet drama životopis

7) Originální název ukázky je Куда Иголка туда Нитка lze vyjádřit českým příslovím. Napište české přísloví, které odpovídá názvu ukázky:

.....

8) Napište, kolik je v úryvku vět:

.....

9) Napište další obyvatele kazety:

.....

10) V jakém literárním stylu je ukázka napsána. Vyberte a zakroužkujte správnou odpověď:

sdělovací odborný umělecký řečnický

Pracovní list – Antonina Malyševová

...Полез Венька на холмик, через кусты, в траве по пояс. Теперь уж сомненья никакого не было, что перед ним развалины древние. И вовсе даже это был не дом, а скорее уз замок како. Вот, чудо! Замок среди леса! Смотрит Венька: стены потресканные, окна высокие, пустые, на выступах в стене трава пробивается и кустики, а внутри, раскинув ветки над стенами, - здоровенные дубы. Совсем близко Венька подошел и вдруг понял: никакой это не замок. А церковь. Потому что там, среди листвы дубовой, разглядел он черный скелет луковичного купола...

Прěčtete si úryvek a odpovězte na následující otázky:

1. Jak se jmenuje hlavní hrdina úryvku?

.....

2. Přeložte zvolací větu **Вот, чудо!**

.....

3. Zaměňte slovo **церковь** za synonymum (v češtině).

.....

4. Z posledního souvětí vypište alespoň dvě přídavná jména.

.....

5. Napište název úryvku, jaký byste zvolili.

.....

6. Vyberte správný literární žánr úryvku:

cestopis sci-fi pohádka drama

7. Kde se odehrává děj úryvku?

.....

8. Vyberte správný styl úryvku:

sdělovací odborný vypravovací

9. Napište, kde stál zámek.

.....

10. Napište **куда мальчик полез.**

.....

Pracovní list – Jevgenij Vsjevolodovič Rudaševskij

...К вечеру Максим добрался до Джайпура – «розового города», в котором закон уже больше века обязывал жителей строить дома исключительно из розового камня. Несмотря на это традиционное цветное однообразие, кварталы здесь были по-индийски цветастыми из-за броских, наклеенных друг на друга объявлений и рекламных плакатов. Распрощавшись с водителем, Максим заторопился в отель. Не хотел оставаться на улице. Стоило выйти из машины и вдохнуть дымную ароматность Джайпура, как интерес к индийской жизни ослаб. Недовольство и тоска по дому только увеличились, когда Максим увидел свой номер на первой этаже – тесную коробку, в котором немудрено однажды проснуться и обнаружить, что ты у себя в постели превратился в страшное насекомое...

Прочтите si úryvek a odpovězte na následující otázky:

1. Vyberte, kdo je hlavním hrdinou ukázky: chlapec/dívka

2. Do jakého hlavního města přijel?

.....

3. Z jakého kamene bylo dovoleno stavět v daném městě?

.....

4. Čím přijel hlavní hrdina do města?

.....

5. Vyberte správný žánr úryvku:

pohádka životopis román encyklopedie

6. Vyberte správné styl:

Řečnický odborný umělecký

7. V jakém státě se nachází město z úryvku?

.....

8. Přeložte slovní spojení **дымная ароматность**:

.....

9. V první větě vyměňte slovo добрался za jiného slovo:

.....

10. Napište vhodný název pro tuto ukázku:

.....

Pracovní list – Anastasija Igor'jevna Strokinová

Почти на 130 лет Первый концерт пережил своего создателя: каждый день кто-то в мире играет или слушает его, а, значит, музыка продолжается! Пианист, который решится исполнить Первый концерт, должен быть не только виртуозом, но и философом — тем, кто задаёт сложные вопросы, кто задумывается о начале и конце жизни, об истории и времени...

Петру Ильичу нравилось преподавать — он помогал ученикам, поддерживал их. Многие потом стали большими артистами и музыковедами. Однако Чайковский всё же решил уйти из консерватории — чтобы ничто не отвлекало от творчества...»

Přečtete si úryvek a odpovězte na následující otázky:

1) O kom úryvek vypráví a kdo to je?

.....

2) Kým musí být člověk, když se rozhodne zahrát skladbu?

.....

3) Uveďte název skladby, o které se píše v dané ukázce:

.....

4) Co znamená „музыка продолжается“?

.....

5) Odkud odešla hlavní postava, aby ji nic nerušilo od tvorby?

.....

6) Vyberte, v jakém žánru je napsaná daná ukázka. Správnou odpověď zakroužkujte.

pohádka životopis drama komedie báseň

7) Přeložte: „Кто задаёт сложные вопросы, кто задумывается о начале и конце жизни, об истории и времени...“.

.....

8) Napiš, jaký jste by zvolili název pro daný úryvek z díla:

.....

9) Z první věty vypište všechna podstatná jména:

.....

10) V jakém literárním stylu je ukázka napsána. Vyber a zakroužkuj správnou odpověď:

vypravovací sdělovací odborný umělecký řečnický

Pracovní list – Natal'ja Vasil'jevna Ščerbová

...Зато Фини продолжала творить собственные сны. Отрастив крылья, она летала в сновидениях вместе с фантастическими птицами, а потом танцевала со звездами вокруг Луны, спящей под жемчужно-белым одеялом. Плавала в море с говорящими дельфинами, бегала в догонялки с фарфоровой посудой или слушала вместе с крошечными феями, как большой и грустный лев, сидящий на валуне посреди озера, играет на флейте.

Пřečtěte si úryvek a zodpovězte následující otázky

1) Vypište všechna zvířata z úryvku:

.....

2) Jaký hudební nástroj najdete v úryvku?

.....

3) Vyberte, kdo je hlavní postava?

dívka chlapec

4) Napište, okolo čeho hlavní postava tancovala:

.....

5) Napište jméno hlavní postavy.

.....

6) Vyberte, do jakého žánru lze zařadit tuto ukázkou:

sci-fi pohádka sonet

7) Vypište všechna slovesa z třetí věty.

.....

8) Vyberte, v jakém uměleckém stylu je daná ukázkou napsána:

prostěsdělovací umělecký odborný publicistický

9) Nahraďte slovo **Луна** za synonymum (v ruštině):

.....

10) Vypište alespoň dvě přídavná jména:

.....

Pracovní list – Andrej Aleksejevič Usačov

В одном городе, на одной улице, в одном доме, в квартире номер шестьдесят шесть, жила-была маленькая, но очень умная собачка Соня. У Сони были чёрные блестящие глаза и длинные, как у принцессы, ресницы и ещё аккуратный хвостик, которым она обмахивалась, как веером.

А ещё у неё был хозяин, которого звали Иван Иванович Королёв.

Поэтому живший в соседней квартире поэт Тим Собакин и прозвал её королевской дворняжкой...

Přečtete si úryvek a zodpovězte následující otázky:

1. Kdo je hlavní hrdina knihy?

.....

2. Kde žil hlavní hrdina?

.....

3. Kdo žil ve vedlejším pokoji?

.....

4. Z druhé věty vypište všechna přídavná jména:

.....

5. Jak se jmenuje hlavní hrdina?

.....

6. Vyberte správný styl ukázky:

vypravovací

popisný

odborný

7. Vypište číslovku, která se objevuje v úryvku:

.....

8. Uveďte správný žánr této ukázky:

román

pohádka

životopis

9. Jaký název byste zvolili pro ukázku?

.....

10. Vypište slovesa z poslední věty.

.....

Pracovní list – Stanislav Vladimírovič Vostokov

Многие идут в зоопарк, чтобы покататься на пони и съесть мороженое. Но мне это казалось слишком несерьезным. Ведь я с детства был человеком основательным. И в зоопарке ценил прежде всего животных: оленей, лам и рыжих кенгуру. Тех существ, которых в обычной жизни можно увидеть лишь на экране телевизора да на фотографиях научно-популярных журналов. Иногда хорошие рисунки и фотографии животных встречаются в книгах. С них-то всё и началось....

Přečtěte si úryvek a zodpovězte poté následující otázky:

1) Kam lidé často chodili?

.....

2) Vypište všechna zvířata, která jsou v úryvku:

.....

3) Kde je možné vidět fotografie:

.....

4) V jakém literárním stylu je ukázka napsána. Vyberte a zakroužkujte správnou odpověď:

sdělovací odborný umělecký řečnický

5) Z kolika vět se skládá úryvek:

.....

6) Vyberte, v jakém žánru je napsaná daná ukázka. Správnou odpověď zakroužkujte:

sci-fi pohádka báseň drama životopis

7) Vypište z prvního souvětí všechna slovesa:

.....

8) Napište přídavné jméno, které patří ke slovu časopisy:

.....

9) Napište vhodný nadpis k úryvku:

.....

10) Vyberte, komu je určen úryvek. Správnou odpověď zakroužkujte: dospělí, děti, mládež

Pracovní listy – řešení žáků

Pracovní list

Жители шкатулки уважали Иголку за её трудолюбие. Но не заводили с ней разговор без надобности. Ведь Иголка могла уколоть острым словом в больное место. Лишь Напёрсток не обращал внимания на её колкости. А Нитка их даже не замечала. Наверное, поэтому Иголка и Нитка крепко дружили. Они вместе работали и почти никогда не расставались.

Иголка ходила к Нитке каждый день. Она до блеска начищала бока замшей. Спускалась на первый этаж шкатулки, где Нитка жила по соседству с Пряжей. А потом они вместе принимались за дело. Но однажды, ставя заплатку на протёршийся локоть куртки, подружки рассорились...

Прочтите si úryvek a zodpovězte poté následující otázky:

1) Napište hlavní postavy úryvku.

Иголка, Нитка

2) Zvolte nejvhodnější název úryvku:

text v ruštině o maxim. v přírodním

3) Jak často chodila Иголка к Нитке?

Každý den každému dnu

4) Přeložte do českého jazyka slovní spojení первый этаж.

.....

5) Z první věty vypište všechna podstatná jména:

.....

6) Vyberte, v jakém žánru je napsaná daná ukázka. Správnou odpověď zakroužkujte:

sci-fi pohádka sonet drama životopis

7) Originální název ukázky je Куда Иголка туда Нитка lze vyjádřit českým příslovím. Napište české přísloví, které odpovídá názvu ukázky:

.....

8) Napište kolik je v úryvku vět:

12

9) Napište další obyvatele kazety:

.....

10) V jakém literárním stylu je ukázka napsána. Vyberte a zakroužkujte správnou odpověď:

sdělovací odborný umělecký řečnický

Pracovní list

Жители шкатулки уважали Иголку за её трудолюбие. Но не заводили с ней разговор без надобности. Ведь Иголка могла уколоть острым словом в больное место. Лишь Напёрсток не обращал внимания на её колкости. А Нитка их даже не замечала. Наверное, поэтому Иголка и Нитка крепко дружили. Они вместе работали и почти никогда не расставались.

Иголка ходила к Нитке каждый день. Она до блеска начищала бока замшей. Спускалась на первый этаж шкатулки, где Нитка жила по соседству с Пряжей. А потом они вместе принимались за дело. Но однажды, ставя заплатку на протёршийся локоть куртки, подружки рассорились...

Пřečtĕte si úryvek a zodpovĕzte poté následující otázky:

1) Napište hlavní postavy úryvku.

Igolka Nitka

2) Zvolte nejvhodnější název úryvku:

Igolka a Nitka

3) Jak často chodila Иголка к Нитке?

Kazhdŕy denŕ

4) Přeloŕte do českĕho jazyka slovní spojení первый этаж.

.....

5) Z první vĕty vypište všechna podstatná jmĕna:

.....

6) Vyberte, v jakĕm ŕanru je napsaná daná ukázka. Správnou odpovĕď zakrouŕkujte:

sci-fi pohádka sonet drama ŕivotopis

7) Originální název ukázky je Куда Иголка туда Нитка lze vyjádřit českým příslovím. Napište české přísloví, které odpovídá názvu ukázky:

.....

8) Napište kolik je v úryvku vĕt:

12

9) Napište další obyvatele kazety:

.....

10) V jakĕm literárním stylu je ukázka napsána. Vyberte a zakrouŕkujte správnou odpovĕď:

sdĕlovací odborný umĕlecký řečnícký

Pracovní list

Жители шкатулки уважали Иголку за её трудолюбие. Но не заводили с ней разговоров без надобности. Ведь Иголка могла уколоть острым словом в больное место. Лишь Напёрсток не обращал внимания на её колкости. А Нитка их даже не замечала. Наверное, поэтому Иголка и Нитка крепко дружили. Они вместе работали и почти никогда не расставались.

Иголка ходила к Нитке каждый день. Она до блеска начищала бока замшей. Спускалась на первый этаж шкатулки, где Нитка жила по соседству с Пряжей. А потом они вместе принимались за дело. Но однажды, ставя заплатку на протёршийся локоть куртки, подружки рассорились...

Прочтёте si úryvek a zodpovězte poté následující otázky:

1) Napište hlavní postavy úryvku.

Иголка, Нитка, Напёрсток

2) Zvolte nejvhodnější název úryvku:

История Иголки и Нитки

3) Jak často chodila Иголка к Нитке?

Каждый день

4) Přeložte do českého jazyka slovní spojení первый этаж.

Первый этаж

5) Z první věty vypište všechna podstatná jména:

Иголка, Иголку, трудолюбие

6) Vyberte, v jakém žánru je napsaná daná ukázka. Správnou odpověď zakroužkujte:

sci-fi pohádka sonet drama životopis

7) Originální název ukázky je Куда Иголка туда Нитка lze vyjádřit českým příslovím. Napište české přísloví, které odpovídá názvu ukázky:

8) Napište kolik je v úryvku vět:

12

9) Napište další obyvatele kazety:

Пряжа, Канцелярия

10) V jakém literárním stylu je ukázka napsána. Vyberte a zakroužkujte správnou odpověď:

sdělovací odborný umělecký řečnický

Pracovní list

Жители шкатулки уважали Иголку за её трудолюбие. Но не заводили с ней разговор без надобности. Ведь Иголка могла уколоть острым словом в больное место. Лишь Напёрсток не обращал внимания на её колкости. А Нитка их даже не замечала. Наверное, поэтому Иголка и Нитка крепко дружили. Они вместе работали и почти никогда не расставались.

Иголка ходила к Нитке каждый день. Она до блеска начищала бока замшей. Спускалась на первый этаж шкатулки, где Нитка жила по соседству с Пряжей. А потом они вместе принимались за дело. Но однажды, ставя заплатку на протёршийся локоть куртки, подружки рассорились...

Прочтите si úryvek a zodpovězte poté následující otázky:

1) Napište hlavní postavy úryvku.

Иголка и Нитка

2) Zvolte nejvhodnější název úryvku:

на дружбу Иголка и Нитка

3) Jak často chodila Иголка к Нитке?

каждый день

4) Přeložte do českého jazyka slovní spojení первый этаж.

5) Z první věty vypište všechna podstatná jména:

Иголка, Нитка, Пряжа, замша

6) Vyberte, v jakém žánru je napsaná daná ukázka. Správnou odpověď zakroužkujte:

sci-fi pohádka sonet drama životopis

7) Originální název ukázky je Куда Иголка туда Нитка lze vyjádřit českým příslovím. Napište české přísloví, které odpovídá názvu ukázky:

jablko vypadá

8) Napište kolik je v úryvku vět:

12

9) Napište další obyvatele kazety:

10) V jakém literárním stylu je ukázka napsána. Vyberte a zakroužkujte správnou odpověď:

sdělovací odborný umělecký řečnický

Pracovní list

Жители шкатулки уважали Иголку за её трудолюбие. Но не заводили с ней разговор без надобности. Ведь Иголка могла уколоть острым словом в больное место. Лишь Напёрсток не обращал внимания на её колкости. А Нитка их даже не замечала. Наверное, поэтому Иголка и Нитка крепко дружили. Они вместе работали и почти никогда не расставались.

Иголка ходила к Нитке каждый день. Она до блеска начищала бока замшей. Спускалась на первый этаж шкатулки, где Нитка жила по соседству с Пряжей. А потом они вместе принимались за дело. Но однажды, ставя заплатку на протёршийся локоть куртки, подружки рассорились...

Прочтите si úryvek a zodpovězte poté následující otázky:

1) Napište hlavní postavy úryvku.

Иголка, Нитка

2) Zvolte nejvhodnější název úryvku:

История Нитки и Иголки

3) Jak často chodila Иголка к Нитке?

Иголка ходила к Нитке каждый день

4) Přeložte do českého jazyka slovní spojení первый этаж.

Первый этаж

5) Z první věty vypište všechna podstatná jména:

Нитка Иголка

6) Vyberte, v jakém žánru je napsaná daná ukázka. Správnou odpověď zakroužkujte:

sci-fi

pohádka

sonet

drama

životopis

7) Originální název ukázky je Куда Иголка туда Нитка lze vyjádřit českým příslovím. Napište české přísloví, které odpovídá názvu ukázky:

8) Napište kolik je v úryvku vět:

11

9) Napište další obyvatele kazety:

10) V jakém literárním stylu je ukázka napsána. Vyberte a zakroužkujte správnou odpověď:

sdělovací

odborný

umělecký

řečnický